

— 30.01
2024
— 07.04
2024

CHANTAL AKERMAN RETROSPEKTİFİ — MARCELLO MASTROIANNI 100 YAŞINDA!
SESSİZ PERŞEMBE: ANDRÉ ANTOINE — BAĞIMSIZ TÜRKİYE SINEMASI

SİNEMATEK
sinemaevi
KADIKÖY BELEDİYESİ

“

**İzleyiciler
kendilerini benim yerimde
bulsunlar diye değil,
herkes kendi yerini,
benim yanımda veya başka
bir yerde bulabilsin diye
film yapıyorum.**

Chantal Akerman

”

Akerman'dan Öncesi ve Sonrası

İngiliz sinema dergisi Sight and Sound her on yılda bir, tüm dünyadan film eleştirmenlerinin katıldığı bir oylama düzenler ve Tüm Zamanların En İyi 100 Filmi listesini yayımlar. 1952'den beri her oylamada, film eleştirmenlerinden, tüm zamanların en iyi 10 filmi listelerini istiyorlar ve sonuçta bu listelerde en fazla adı geçen film en iyi film seçiliyor. 2022'de yapılan son oylama, 70 yılın sonuçlarını altüst eden sürpriz bir zaferle sonuçlandı: Chantal Akerman'ın *Jeanne Dielman, 23 quai du Commerce, 1080 Bruxelles* filmi en iyi film seçildi. Yıllardır, kadın yönetmenlerin tamamen göz ardı edildiği çoğu oylamada olduğu gibi bu oylamada da daha önce hiçbir kadının yönettiği bir filmin, ilk 10 listesine bile girdiği olmamıştı.

Her zaman bir şekilde önyargılı ve taraflı olan "en iyiler" listeleri hakkında ne düşündüğümüzü bir kenara bırakalım, yine de bu son eleştirmen oylamasında Akerman'ın *Jeanne Dielman*'ının listenin standart kazananlarının önüne geçmeyi başarması olağanüstü. Bundan önceki 2012 oylamasında, art arda dört kez listenin tartışmasız şampiyonu olan *Yurttaş Kane*'in (*Citizen Kane*, Orson Welles, 1941) yerini alan Hitchcock'un *Vertigo*'su (1958) en iyi film seçilmişti. Bu listede Hollywood filmlerinin, tıpkı erkek yönetmenlerin filmleri gibi, tarihsel olarak ezici bir üstünlüğü var ve tabii Avrupalı ve Amerikalı yönetmenler hâlâ listenin merkezinde yer almaya devam ediyor. Sight and Sound, görüş aldığı eleştirmen havuzunun çok kısıtlı olduğu yönündeki eleştirileri dikkate alarak 2022 oylamasında sahayı önemli ölçüde genişletti ve böylece ezici fikir birliği bir anda değişti.

Sonuçlar açıklanır açıklanmaz itirazlar yükseldi: Kim bu yönetmen? Adını bile duymadık! Film izlenmeye başladıktan sonra bazıları daha da öfkelendi. Çünkü *Jeanne Dielman* "kolay izlenen bir film" asla değil. Eğer eleştirmenler hoş ya da en heyecanlı film için oy veriyor olsaydı kazanan başka bir film olurdu mutlaka. Ama bu özel unvanı alan film sinema tarihinde bir etki yaratmış olmalı, kısacası bu filmin sinemaya bakışımızı değiştiren bir başyapıt olması gerekiyor ve Akerman'ın 25 yaş hassasiyetiyle çektiği tartışmasız başyapıtı *Jeanne Dielman* tam da böyle bir film.

Eşsiz bir feminist sinema akademisyeni olan Laura Mulvey, 2022 oylamasına dair heyecan dolu yazısında, filmle 1975'teki ilk karşılaşmasını şöyle anlatır: "Nasıl bir zamanlar *Yurttaş Kane*'in bir öncesi ve sonrası varsa *Jeanne Dielman*'ın da bir öncesi ve sonrası olduğunu hissettim."¹ Ondan önce ve muhtemelen ondan beri, ataerkil toplumda kadınların durumunu böylesine cesur ve tavizsizce göstermenin böylesine estetik bir yolunu bulan bir film olmadı, üstelik Akerman bunu tepeden bakmadan ya da basite indirgmeden

yapmıştı. Üç saat yirmi bir dakika süren film gerçek zamanlı çekilmiştir ve sinemada normalde dikkate alınmayan ev içindeki günlük ritüelleri, tekrarlanan işleri, yani Akerman üzerine çalışan akademisyenlerin tanımıyla "kadının zamanı"² nı² filmin ana aksiyonu haline getirir. Filmin üçte ikilik ilk bölümünün yapısı öyle büyük bir titizlikle düzenlenmiştir ki üçte birlik son bölümde bu düzen bozulduğunda sıkı bir gerilim filmi izlemiş gibi hissedersiniz; o gerilim filmini de içten dışa ya da sondan başa izlemiştinizdir âdeta.

Akerman 25 yaşında (tüm zamanların en önemli filmi değilse de) hayatının en önemli filmini yapmış olabileceğini anlamış mıydı, kim bilir; ancak kurgu, belgesel, deneysel ve (daha) ana akım olmak üzere sahiden harika başka birçok film yapmaya devam etti. Erkek olsaydı Godard kadar şöhretli ve sevilen bir yönetmen olacağını sık sık düşünürdü ama (Holokost'tan sağ kurtulan bir ailenin Yahudi çocuğu ve lezbiyen olması bir yana) kadın olması, ne kadar özgün ve çığır açıcı filmler yaparsa yapsın hep ikincil bir konuma itilecek olması anlamına geliyordu. "Kadın yönetmen", "Yahudi yönetmen" ya da "kuir yönetmen" gibi azınlık sıfatlarıyla sınıflandırılmaya sonuna kadar karşı çıktı; kendini bu sıfatlarla tanımlamadığından değil, filmlerinin, kolayca göz ardı edilebilecek karanlık bir köşede gettolaştırılmadan, diğer tüm filmlerle karşılaştırılarak değerlendirilmesi gerektiğine inandığı için.

Akerman, *Jeanne Dielman*'ın eleştirmenler nezdindeki başarısından önce, ilk kısa filmi *Patlat Şehrimi* (*Saute ma ville*, 1968) ile başlamak üzere olağanüstü birkaç film yapmıştı. 18 yaşındaki yönetmen bu filmde ev içi günlük rutinleri absürd kara komedi eylemlerine dönüştüren yaramaz baş karakterini kendisi oynuyordu. İkonik filmi *Jeanne Dielman*'dan bir yıl önce çektiği ve yabancılaşmayla bağ kurmak arasında gidip geldiği bir cinsel keşif yolculuğundaki eksantrik, takıntılı, özgür ruhlu bir genç kadın rolünde yine kendisinin oynadığı ilk uzun metrajı *Ben Sen O* (*Je tu il elle*) ise hayli akılda kalıcı bir ilk filmi.

Akerman'ın son derece üretken olduğu bir dönem olan 1970'lerde New York Üçlemesi de geldi: *Oda* (*La Chambre*, 1972), *Otel Monterey* (*Hôtel Monterey*, 1972) ve *Evdn Haberler* (*News from Home*, 1976). Belçika doğumlu sinemacı 1971 yılında New York'a taşınmıştı ve *Jeanne Dielman*'dan hemen sonra, geri dönmek üzere, kısa süre orada yaşadı. O sırada zaten New York'ta yaşayan ve yakında görüntü yönetmeni olacak arkadaşı Babette Mangolte, genç ve etkileyici Akerman'ı avangart film çevresinden Michael Snow, Yvonne Rainer, Jonas Mekas ve Marcel Hanoun gibi sanatçılarla tanıştırdı. Burası onun gayriresmî sinema okulu oldu; burada geleneksel sinemanın kurallarından ziyade sinemanın, o sinemayı yapan

kişi kadar dışavurumcu ve kendine özgü olabileceğini; ayrıca kamerayı yavaş, amaçlı ve minimalist kullanmanın izleyiciye görüntünün anlamını çözmede daha etkin bir rol verebileceğini ve böylece sadece zamanını ve dikkatini çalmak yerine onu anlam yaratma sürecine dahil edebileceğini öğrendi. Hiçbir filmde izleyicinin film boyunca kendinden geçmesini istemediğini, bunun yerine zamanın geçişinin farkında olmasını ve böylece sürecin canlı bir parçası olarak kalmasını istediğini sık sık söylerdi.

Yavaş tempolu, zorlayıcı fakat doyurucu bu sinema yaklaşımı, deneysel filmlerinin yanı sıra uzun metrajlı diğer filmlerinde de kendini gösterdi ve o otel odasından bu otel odasına, son filmiyle festivalleri dolaşan genç bir sinemacıyı konu alan, *Jeanne Dielman*'dan sonraki otobiyografik filmi *Anna'nın Buluşmaları* (*Les rendez-vous d'Anna*, 1978) ve ardından cafcıflı ancak kesinlikle mütevazı *Golden Eighties* (1986) ile devam etti. Bu programda yer almayan *Nuit et jour* (*Gece ve Gündüz*, 1991) ve *Un divan à New York* (1996) gibi, ki bu film onun pek başarılı olmayan tek Hollywood girişimiydi, başka romantik komediler de yaptı. 80'lerde yaptığı filmlerin çoğu (90'lardan bazı kurmaca filmlerini de dahil edebilirim) ana akım janrlara ilgisini açıkça ortaya koyuyordu, ancak yine tamamen kendi meşrebince. Başarının reçetesi bu değildi belli ki, çünkü bu şekilde ne popüler sinema seyircisini ne de kendi tutkulu deneysel feminist film klanını memnun edebildi; gerçi şöyle bir düşününce, o filmler de, büyürken izlediği türden filmlerle kurduğu cesur ve canlı etkileşimlerdi.

Kırk yıla yaklaşan kariyeri boyunca olağanüstü belgesellere de imza attı. İlk deneysel çalışmalarından bazıları (daha önce bahsedilmişti) gözlemci belgesellerdi, daha sonra Pina Bausch'un dans topluluğunu takip eden *Un jour Pina a demandé* (1983) ve Berlin Duvarı'nın yıkılmasından kısa süre sonra çektiği, Doğu Almanya'dan çıkıp Moskova'nın kalbine doğru yol alan, sözsüz film yolculuğu *Doğudan* (*D'Est*, 1996) gibi filmleriyle bu tür çalışmalarını daha da geliştirdi. "Doğudan" aynı zamanda Akerman'ın bir sanat müzesindeki ilk film enstalasyonunun (Ohio'daki Walker Sanat Merkezi tarafından finanse edilmişti) adıydı ve bu çalışmayı 2015'teki ölümüne dek sürdürdü. Tamamıyla deneysel ve tavizsizce kendine has işlerini finanse etme mücadelesi vermiş bir sinemacının çalışmalarını sürdürebilmek için müzelere ve galerilere başvurmasını anlamak kolay olmakla birlikte bu süreçte muhtemelen çok mecralı çalışmanın imkân verdiği özgürlüğün de tadını çıkarmış ve eski filmlerini yeni konfigürasyonlar için sık sık yeniden kurgulamıştı; galerinin sunduğu alan, işlerine yönelik yeni bir perspektif kazandırmıştı âdeta.

En deneyselinden daha ana akım olanlarına değin, Akerman'ın tüm işlerinin hem bireysel hem de sanatsal olarak onun kendi kişisel oluşumunun izlerini taşıdığını söylemek abartı olmaz. Yahudi Soykırımı'ndan kurtulan

ailesinin geçmişi, annesine derinden bağlılığı; gündelik yaşama duyduğu ilgi, kendi cinselliği ve Yahudiliği yaptığı her şeyde kendini belirgin biçimde gösterir. Aynı şekilde, değişken ama güvenilir zaman duygusunda, biçimsel titizliğinde, durağan kamera ve geniş açılı çekim tutkusunda da. Bir kez bu eşsiz sinemacının işlerine daldığınızda onun duyarlılığına öyle âşık olursunuz ki izlediğiniz her filmde bu duyarlılığı ararsınız. Akerman'ın filmlerini izlemenin gerçekten bir "öncesi ve sonrası" vardır.

Alisa Lebow

Çeviri: Senem Erdine

Alisa Below'un Akerman sinemasını daha iyi tanımak isteyenler için hazırladığı kaynakçaya web sayfamız üzerinden ulaşabilirsiniz: sinematek.kadikoy.bel.tr

1 <https://www.bfi.org.uk/sight-and-sound/features/greatest-film-all-time-jeanne-dielman-23-quai-du-commerce-1080-bruxelles>

2 Akerman sinemasında zaman konusunda daha fazla bilgi için, Ivone Margulies'in *Nothing Happens: Chantal Akerman's Hyperrealist Everyday* (Duke University Press, 1996), ve yine Margulies'in Criterion Collection'ın *Jeanne Dielman* DVD'sindeki 2009 tarihli "A Matter of Time" adlı daha kısa sunumuna bakabilirsiniz. (<https://www.criterion.com/current/posts/1215-a-matter-of-time-jeanne-dielman-23-quai-du-commerce-1080-bruxelles>)

Hiçbir Yere Ait Değilim: Chantal Akerman'ın Sineması

(*I Don't Belong Anywhere: Le cinéma de Chantal Akerman*)

Gösterim Tarihleri: 30.01.2024 Salı 20.00 / 23.03.2024 Cumartesi 14.00 /

06.04.2024 Cumartesi 18.30

Yönetmen: Marianne Lambert

Oyuncular: Chantal Akerman, Gus Van Sant

Belçika / 2015 / Fransızca / 67 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Chantal Akerman'ın son döneminde yönetmenle birlikte çalışmış olan Marianne Lambert'in belgeseli, Akerman'ın kırkı aşkın filmi üzerinden, yönetmenin Brüksel'den Tel Aviv'e, Paris'ten New York'a uzanan yolculuğunu ele alıyor. Akerman, filmlerinin kurgularını yapan Claire Atherton'la birlikte kendi sinemasını masaya yatırıyor. Belgesel, yönetmenle yapılan röportajlar ve filmlerinden parçaların yanı sıra Amerikalı yönetmen Gus Van Sant'ın, Akerman'ın, kendi sinemasına etkisini, oyuncusu Aurore Clément'in ise onunla çalışma deneyimini aktardığı röportajlardan oluşuyor.

Filmlerinin kadın, kuir veya Yahudi film festivallerine sıkıştırılmasını istemediğini söyleyen Chantal Akerman olanca içtenliğiyle anlatıyor. 25 yaşındayken çektiği başyapıtı *Jeanne Dielman*'ı annesinin ve o kuşak kadınların suratına çarptığı için duyduğu pişmanlığı dile getirirken çok yakın bir ilişki içinde olduğu annesinin yeni kaybetmiş olmanın acısı da dile geliyor. "Derinlerde bir yerde, işimin merkezinde annem

olduğunu fark ettim. Annem artık olmadığı için kimsem kalmadı."

Hiçbir Yere Ait Değilim: Chantal Akerman'ın Sineması Eylül 2015'te gösterime girdi. Akerman, 5 Ekim 2015'te, 65 yaşında hayatına son verdi. Belgeselin, yönetmenin bütün yaşamını veya filmografisini kapsamak gibi bir iddiası yok, onun dokunduğu sinemaseverlerde yarattığı duyguyu, dokunacaklarında yaratabileceği duyguyu ustalıkla aktarıyor. Chantal Akerman'la tanışmak için iyi bir fırsat.

Anna'nın Buluşmaları (*Les rendez-vous d'Anna*)

Gösterim Tarihleri: 02.02.2024 Cuma 20.00 / 21.02.2024 Çarşamba 20.00 / 30.03.2024 Cumartesi 14.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Aurore Clément, Helmut Griem, Magali Noël, Hanns Zischler, Lea Massari, Jean-Pierre Cassel

Belçika, Fransa, Batı Almanya / 1978 / Fransızca / 127 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Anna, son çektiği filmin gösterimlerine katılmak için sürekli yolda olan, ailesi Holokost'un izlerini taşıyan, 28 yaşında, Belçikalı bir yönetmendir. Tıpkı Chantal Akerman gibi. Essen, Cologne ve Brüksel boyunca her durakta, kimi zaman da yolda, kimi zaman bir tanıdık, kimi zaman bir yabancı ona kendi hikâyesini anlatır. Herkese uzak ve kayıtsız görünen Anna çoğu zaman sadece dinler. Yolunun kesiştiği insanlar da kendi gibi, o veya bu şekilde yerinden edilmiş gibidir. Nitekim Akerman seyirciyi içine çektiği yol boyunca yersiz-yurtsuzluğu, yalnızlığı, anne-kız ilişkilerini ve cinsel kimlikleri düşündürür.

Filmin adında geçen Anna'ya hayat veren Aurore Clément'in yüzünün yakın planlarındaki duygu yoğunluğu, saydam teniyle tezat giysilerinin sıcak renkleri, neredeyse kişilik sahibi topuk sesleri; kurduğu ve kurmadığı yakınlıklar uzun süre seyirciyi terk etmez.

Bir tür otoportre olan Anna, birbirini peşi sıra tren vagonları,

istasyonları ve sade, basit otel odaları gibi eşik mekânlardan, yakın tarihinin izleri kolay silinmeyen Avrupa'nın içinden geçerek Paris'teki evine varsa da "Anna, neredesin?" sorusu seyirciyle kalır.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Jeanne Dielman, 23 quai du Commerce, 1080 Bruxelles

Gösterim Tarihleri: 03.02.2024 Cumartesi 14.00 / 02.03.2024 Cumartesi 14.00 / 06.04.2024 Cumartesi 14.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Delphine Seyrig, Jan Decorte, Henri Storck

Belçika / 1975 / Fransızca / 200 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Jeanne Dielman, 23 quai du Commerce, 1080 Bruxelles genç oğlu Sylvain'le birlikte yaşayan ve ev işlerini ritüel derecesinde titizlikle yapan Jeanne'ın hayatının üç gününü anlatır. "Filmin önemini filmi çektikten ancak aylar sonra anladım" diyor Chantal Akerman, "Başlarda bir kadının hayatındaki üç günü anlattığımı sanıyordum yalnızca. Neden sonra anladım ki oyalanmakla, ıstırapla ilgili bir film: esas meseleyi, var oluş meselesini düşünmemek için yapılan şeyler."

Yönetmen, orta sınıf ve orta yaşlı ev kadını rolünü çarpıcı güzellikteki film yıldızı Delphine Seyrig'e vererek seyirciye ters köşe yapar. Akerman, tercihinin amacının bu görünmez "rol"ü görünür kılmak olduğunu söylese de Seyrig mavi mutfak önlüğü içinde "her kadın" olmayı ustalıkla başarır. Film, her kadının ev içindeki hareketlerine, jestlerine, normalde değersizleştirilen edimlerine sinemasal bir varlık kazandırır, onlara sinemasal bir hayat üfler.

Dahası Jeanne, yönetmenin yakından tanıdığı bir kadındır.

Holokost acısını yaşayan bir aileden gelen Akerman, dedesinin evinde her gündelik faaliyetin, endişeyi defeden ve bir tür huzur sağlayan bir disiplinle yapıldığını; annesinin de ev işlerini benzer şekilde sabit bir ritimle yaptığını aktarır. Bu biyografik unsur, Jeanne'ın her hareketinin tarih ve bellekle yüklü olduğu anlamına geliyor. 1976 tarihli bir röportajda Chantal Akerman, annesinin filme dair şu yorumunu aktarır: "Chantal, patates sahnesinde her şey var."

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Tembel Kadın (*La paresse*)

Gösterim Tarihleri: 03.02.2024 Cumartesi 18.30 / 02.03.2024 Cumartesi 18.30 / 15.03.2024 Cuma 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Oyuncular: Chantal Akerman

Almanya / 1986 / Fransızca / 8 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Yedi Kadın Yedi Günah adlı bir film projesi için yedi kadın yönetmen davet edilir ve seçtikleri bir günahı filmleştirmeleri istenir. Tembelliği seçen Akerman, 16mm çektiği kısa filmde viyolonsel sanatçısı eşi Sonia Wieder-Atherton ile birlikte kamera önüne geçer ve tembellik hakkında bir film çekemeyecek kadar tembel bir yönetmeni canlandırır.

* *Yönetmenin Pina* bir gün dedi ki... filmiyle birlikte gösterilecektir.

Pina bir gün dedi ki... (Un jour Pina a demandé...)

Gösterim Tarihleri: 03.02.2024 Cumartesi 18.30 / 02.03.2024 Cumartesi 18.30 / 15.03.2024 Cuma 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman, Alain Plagne

Oyuncular: Pina Bausch, Chantal Akerman

Fransa / 1983 / Fransızca / 57 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Kişilikleri ve sanatları İkinci Dünya Savaşı'nın etkisinde şekillenmiş, kendi sanat alanlarında çığır açmış iki kadının karşılaşması. Yönetmen Chantal Akerman, Wuppertal Dans Tiyatrosu'nun kurucusu, Alman yeni dışavurumcu dansçı ve koreograf Pina Bausch'u ve çokuluslu dans topluluğunu haftalar boyunca hem sahnede hem sahne arkasında takip ediyor. "Pina'nın dans eklediği küçük filmler" diye tanımladığı ve kimi zaman dansçıların deneyimlerinin dahil edildiği performanslar duygu durumlarının, dramatik unsurların dışavurumu. Akerman'ın anlatıcı dış sesini nadiren duyuyor, Pina'yı nadiren görüyoruz fakat iki kadının yaratıcı üretimlerinin bu olağanüstü buluşması geçmesini hiç istemediğimiz güçlü bir tat bırakıyor.

* Yönetmenin *Tembel Kadın* filmiyle birlikte gösterilecektir.

Ben Sen O (*Je tu il elle*)

Gösterim Tarihleri: 06.02.2024 Salı 20.00 / 09.03.2024 Cumartesi 18.30 / 30.03.2024 Cumartesi 18.30

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman, Eric De Kuyper, Paul Paquay

Oyuncular: Chantal Akerman, Niels Arestrup, Claire Wauthion

Belçika, Fransa / 1974 / Fransızca / 96 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Chantal Akerman'ın 24 yaşında çok düşük bütçeyle çektiği *Ben Sen O* genç bir kadının hayatından üç kesite odaklanıyor. Akerman bir kez daha hikâyesinin başkahramanı. Üç parçalı filmin ilk kısmında, genç kadın تنها bir mahallede ıssız bir odaya sığır ve günler boyunca sadece yazı yazar. Odadan çıktığında yola düşüp otostop çeker, uzun müddet konuşmadığı bir kamyon şoförü ile birlikte uzun yol gider ve onun hikâyesini dinler. Son kısımda ise kendini eski bir aşkın kapısında bulur.

Lezbiyen cinselliğini beyazperdeye çarpıcı bir üslupla taşıyan yönetmen, alışlageldiği üzere filmine ilişkin hiçbir açıklama yapma gereği duymaz. Bu açıdan film, adındaki zamirler dahil olmak üzere birden fazla okumaya açıktır. Örneğin filmi oluşturan üç bölümü bir çocuğun doğumu, ayna evresi, baba (kamyon şoförü) ve anne (eski sevgili) ile ilişkisi gibi okuyan sinemaseverler olmakla birlikte belki de kesin olan tek şey, genç bir kadının dünyayla ilişkilene çabasının seyirciyi içine çekebilme gücüdür. Yoğun bir yabancılaşma

sürecini takip eden bağ kurma girişimi, bir yandan savunmasızlık derecesinde açık, bir yandan her yanı sınımsız kapalı bir muammadır âdeta.

“Bir sahne çektiğimde insanların onu hissetmesini istiyorum. Mesela Hitchcock ki çok severim, film çektiğinde size bunu veya şunu hissettirir. Büyük Amerikalı yönetmenler de böyle yapar. Seyircinin film karşısında özgür olmasına izin vermezler. İyi yönetmen dediğin böyle olur. Ben tam tersini yapıyorum. Anlıyor musunuz? Seyircinin filmi sadece anlamasını değil, hissetmek konusunda özgür hissetmesini istiyorum.” *Hiçbir Yere Ait Değilim* (2015)

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Doğudan (D'Est)

Gösterim Tarihleri: 08.02.2024 Perşembe 20.00 / 18.02.2024 Pazar 18.30 /
27.02.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Natalia Chakhovskaia

Belçika, Fransa / 1993 / Fransızca / 115 dk. / Renkli / Diyalogsuz

Yönetmen, dağılan Sovyetler ülkelerine, Berlin Duvarı'nın yıkılmasının hemen ardından, "hâlâ vakit varken" gittiğini söyler. Doğu Almanya'dan Polonya ve Litvanya'ya, oradan Ukrayna ve en nihayet Moskova'ya uzanan yol boyunca iki mevsim geçer. Chantal Akerman'ın çok geç olmadan yakalamak istediği nedir, Sovyet komünizminin yarattığı bir toplum mu? 16mm bir ağıt çekmek için mi acele eder?

Tarihî bir ânın ardından gelen, belirsizliklerle dolu bir geçiş dönemine yetişir sahiden. Gündelik hayat, tabiatı gereği olağan akışında görünse de geleceğin havada asılı hâli kendini duyurmaktadır. Tarlada çalışan köylüleri, kentlin karlı yollarını, karda oynayan çocukları ama en çok da garda, durakta ucu bucağı görünmeyen sıralar boyunca bekleyen insanları görürüz. Rejim değişikliği sonrası ne olacağını bekler gibi kaygılı bir ifade vardır yüzlerinde.

Chantal Akerman, çektiği insanları karşısına almaz, etraflarından dolaşmaz, aralarına dalmaz, kimseyi kayırmadan herkesi eşit sürede ve

göz hizasında görerek yanlarından geçip gider. Kamera, sokaklarda yaptığı metrelerce kaydırmalı çekimin ardından girdiği evlerde, yorulmuş da bir koltuğa ilişir gibi sabit devam eder çekmeye. Hareketli ve statik çekimler arasında gidip gelen belgesel, Akerman'ın alamet-i farikası sahne ve plan zamanlamasının da iyi bir örneğidir. Yönetmen, kamerasını koyduğu (veya taşıdığı) zamanın ve mekânın ritmine uyar.

Kameranın usulca yanından geçtiği insanlar oyuncu olmadıkları için sahici bir etkileşim dikkat çeker. Endişeyle yüzünü saklayanlar, kızıp söylenenler, gülenler, meraklı çocuklar, kuşkucu yetişkinler, göz kırpanlar... Söyledikleri duyulmasa da konuşurlar, duyulsa da tercüme edilmez. Diyalogdan kaçınan filmin sessiz olduğunu söylemek yine de olanaksızdır. Daha önce hiç buna benzer bir film izlememiş seyirci dahi ilk andan itibaren bunun sinema, sinemanın bu olduğunu hisseder...

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Evden Haberler (*News from Home*)

Gösterim Tarihleri: 10.02.2024 Cumartesi 14.00 / 23.02.2024 Cuma 20.00 /
08.03.2024 Cuma 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Chantal Akerman

Belçika, Fransa / 1976 / Fransızca / 90 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Film, New York'un 16mm ile çizilmiş gündelik hayat manzaraları üzerine Chantal Akerman'ın şehre ilk yerleştiği 1971-1973 yıllarında annesinden aldığı mektupları seslendirmesinden oluşuyor. Kendini arama sürecinde başka bir kıtaya taşınmış olan kızına kaygılı fakat her halükârda destekleyici mektuplar yazan, kimi zaman para göndermeye çalışan, kimi zaman kızının üstüne giyecek bir şeyi olup olmadığını merak eden Nelly'nin evden haber veren ve haber almaya çalışan mektupları, anonimliğin başkentinin kamusal alanlarının uğultusu içinde kimi zaman boğulup kaybolursa da kaldığı yerden duyulmaya hep devam ediyor.

Seyirci olarak, New York'un simge yapılarını veya oluşturdukları meşhur silueti görmüyor, bu herkesin herkes olabildiği görkemli dünya kentinde herkesin biri olduğu göz hizasında geziniyor, dikkatle seçilmiş çerçevelerde hiç telaş etmeden durup bu "zaman kapsülü"nü içine giriyoruz.

Holokost'tan sağ kurtulan Polonya Yahudisi bir aileden gelen Chantal Akerman "Hiçbir yerle ilişkim yok (...) toprak mefhumum yok. Tam tersi. Bastığım toprağa bağlı olmadığımı hissediyorum" der. Belki de New York'a bağlılık değilse de onunla kurduğu bağın sebebi budur. İmzası niteliğindeki uzun planları burada çektiği kısımlarda şekillenen yönetmenin adı çok geçmeden *Jeanne Dielman* ile bütün dünyada duyulacaktır.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Tüm Bir Gece (*Toute une nuit*)

Gösterim Tarihleri: 10.02.2024 Cumartesi 18.30 / 09.03.2024 Cumartesi 14.00 / 29.03.2024 Cuma 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Aurore Clément, Tchéky Karyo, Angelo Abazoglou

Belçika, Fransa / 1982 / Fransızca, İngilizce / 90 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Gece ile gündüzü birbirinden tamamen farklı iki dünya olarak gören Akerman, Brüksel’de bir yaz gecesi boyunca birbirinden bağımsız onlarca insanın tutkulu kavuşmalarını, ayrılıklarını, özlemlerini, firarlarını ve geriye dönüşlerini gösteriyor. Bağlamı verilmeyen bu sekansların her biri bir yandan gündelik hayat kadar şimdi ve burada, diğer yandan sinemanın büyüsünü olanca yoğunluğuyla barındıran anlar... Cennet Sineması’nın makinisti Alfredo’nun yıllar boyunca kestiği sahneleri art arda izlemeyi andıran bir deneyim.

Aşkı arayan, sevgi arayan; umutlu, umutsuz, yalnız insanların başrolünde olduğu fragmanlar: Bir kapı açılır, bir telefon çalar, bir kadın merdivenleri hızla iner, iki erkek vedalaşır, telefon başında bekleyen bir kadın en nihayet çıkıp taksiye biner... Fragmanlar boyunca dile gelen sözler bile gündüzün fazlalıklarından kurtulmuş gibidir: “Onu seviyorum”, “Seni özledim”, “Hadi gidip dans edelim”, “Kalamaz mısın?”, “Gel” ...

Yönetmenin geri planda kalmış filmlerinden biri olan *Tüm Bir Gece* saklı bir cevher.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Golden Eighties

Gösterim Tarihleri: 11.02.2024 Pazar 18.30 / 20.02.2024 Salı 20.00 / 12.03.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Pascal Bonitzer, Henry Bean, Chantal Akerman, Jean Gruault, Leora Barish

Oyuncular: Delphine Seyrig, Myriam Boyer, Fanny Cottençon, Lio, Pascale Salkin, Charles Denner, Jean-François Balmer, John Berry

Belçika, Fransa, İsviçre / 1986 / Fransızca / 97 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Jacques Demy müzikalleri ile Godard'ın *Kadın Kadındır*'ını andırsa da tam anlamıyla bir Chantal Akerman müzikali olan *Golden Eighties* bir alışveriş merkezinin alt katında; Lili'nin kuaför salonu, Schwartz ailesinin hazır giyim butiği ve Sylvie'nin bistrosu arasında geçer. Film boyunca, çalışanların ve müşterilerin aşkı arayışlarını izleriz. Sylvie, para kazanmak için uzaklara gitmiş erkek arkadaşından mektup yolu gözler. Bir gün çıkagelen Amerikalı, orta yaşlı müşterisi Eli, İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'da görev yaparken tanıştığı Jeanne'ı unutamamıştır. Schwartz ailesinin genç oğlu Robert ise kuaför salonunun sahibi Lili'yle gizli gizli aşk yaşamaktadır. Lili'nin aynı zamanda, kuaför salonunun sahibi, evli ve iki çocuk babası Bay Jean'la da ilişkisi vardır. Diğer yandan Lili'nin çalışanlarından Pascale ve Mado da Robert'e âşıktır, ancak bu aşklarında rekabet değil dayanışma içindedirler. Bütün bu aşk ağları içinde Bay Schwartz'ın bütün derdi, ekonomik krizle baş edebilmek için Lili'nin salonunu da alıp mağazasını

büyütmektir. Bay Schwartz mağazasını büyütebilecek midir?

Geç kapitalizm döneminde insan ilişkileri, aşk ve sevgi arayışını ele alan film tüketimcilik, feminizm ve Yahudi kimliğine de değiniyor. Absürd dokunuşlarıyla gülümseten müzikaldeki şarkıların sözleri bizzat Chantal Akerman'a ait. Jeanne rolünde Delphine Seyrig ise özellikle finalde kendine yine hayran bırakıyor.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Patlat Şehrimi (*Saute ma ville*)

Gösterim Tarihleri: 13.02.2024 Salı 20.00 / 03.03.2024 Pazar 18.30 / 19.03.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Oyuncular: Chantal Akerman

Belçika / 1968 / Fransızca / 13 dk. / Siyah Beyaz / Diyalogsuz

16 yaşındayken izlediği *Çılgın Pierrot* ile sinemanın özgürlük anlamına gelebileceğini keşfeden Chantal Akerman, tamamı otobiyografik sayılabilecek filmografisinde aile, merkezî bir öneme sahip olsa da 18 yaşında çektiği bu ilk filminden itibaren mecrayı küçük burjuva aile kodlarını kırmak için kullanır.

Patlat Şehrimi'de, genç bir kadının kendini daracık bir mutfağa kapatarak burada yerleri silmesini, ayakkabılarını boyamasını ve benzeri rutin ev işlerini rutini bozarak yapmasını izleriz. Akerman, çocukluğunda gözlemlediği ev hayatına, kadınlara dayatılan bir mekânı altüst ederek, yıkıcı bir neşeyle karşılık verir. İniltiler, mırıldanmalar ve benzeri seslerden oluşan ses bandı da hayatın mekanik tekrarlardan oluşan temposunu aksatır.

* *Yönetmenin Oda ve Otel Monterey* filmleriyle birlikte gösterilecektir.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Oda (La chambre)

Gösterim Tarihleri: 13.02.2024 Salı 20.00 / 03.03.2024 Pazar 18.30 / 19.03.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Chantal Akerman

Belçika / 1972 / Fransızca / 11 dk. / Renkli / Sessiz / Diyalogsuz

16mm kamerayla çekilen, hareketli bir natürmort sayılabilecek *Oda*, Chantal Akerman'ın pencere kenarında yatakta uzandığı bir odada pan yaparak mekânı; sandalyeyi, çaydanlığı, masadaki meyveleri ve benzeri hareketsiz nesnelere bakar. Filmde Michael Snow'un *Dalgaboyu* (*Wavelength*, 1967) filminin etkisi görülür.

* Yönetmenin *Patlat Şehrimi* ve *Otel Monterey* filmleriyle birlikte gösterilecektir.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Otel Monterey (*Hôtel Monterey*)

Gösterim Tarihleri: 13.02.2024 Salı 20.00 / 03.03.2024 Pazar 18.30 / 19.03.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Belçika / 1972 / Fransızca / 63 dk. / Renkli / Sessiz / Diyalogsuz

Yönetmenin Edward Hopper tablolarını andıran bu 16mm, sessiz filmi Manhattan'da yer alan ucuz bir oteli, lobisinden çatısına dek statik bir kamerayla görür. Asansörle katlar arasında dolaşıp koridorlardan geçen kamera binanın yirminci yüzyıl başı mimarisinin yanı sıra Hopper'ın modelleri kadar yalnız görünen misafirlerini kayda alır.

*Yönetmenin Patlat Şehrimi ve Oda filmleriyle birlikte gösterilecektir.

Oralarda (Là-bas)

Gösterim Tarihleri: 16.02.2024 Cuma 20.00 / 24.02.2024 Cumartesi 14.00 /
26.03.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Chantal Akerman

Fransa / 2006 / Fransızca, İngilizce / 78 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Oralarda, Hitchcock'un *Arka Pencere*'sini anımsatan bir şekilde başlasa da Akerman'ın en güçlü ve en kırılğan filmlerinden biri olduğunu çok geçmeden anlarız. Bir iş için Tel Aviv'e gitmişken İsrail'e dair bir film çekmesi önerilir fakat soykırımdan sağ kurtulmuş bir ailenin çocuğu olan yönetmen bunu fazla kişisel ve rahatsız edici bulur. Yine de video kamerasını, bir aylığına kiraladığı evin içine; ince, bambu, stor perdelerin ardına konuşturarak karşı dairelere yöneltir ve balkonunda kahvesini sigarasını içen, terasındaki saksı bitkilerini düzenleyen, kısaca günlük rutinlerindeki insanların uzun çekimleri üzerine kendi monologlarını kaydeder: ölüm, yaşam, soykırım, savaş...

Savaştan ziyade yurtsuzluğa odaklansa da sürekli kayda giren jet ve helikopter sesleri ve kaldığı evin az ilerisinde gerçekleşen bombalı saldırı savaş bölgesinde olduğunu unutturmaz. Bu durumu anlamak için ağır kitaplar okuyup notlar çıkarır fakat durum fazla "komplike"dir. Kendi deneyiminin bilgisine geri

döner: Brüksel'de büyürken annesi sokakta oynamasına izin vermediği için pencereden dışarıyı izlemeye alışmış, izlerken de içine dönmüştür. Tel Aviv'de büyüse annesinin, sokakta oynamasına izin verebileceğini düşünür...

Pencereye dönük kamera geriye dönüp evin geri kalanına, kısa bir yansıma haricinde hiç bakmaz fakat bir ara deniz kenarına iner. Plajda durup ufka bakan Chantal Akerman'ı izlerken Agnès Varda'nın anısına gülümseriz.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

No Home Movie

Gösterim Tarihleri: 24.02.2024 Cumartesi 18.30 / 23.03.2024 Cumartesi 18.30 / 07.04.2024 Pazar 18.30

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman

Oyuncular: Chantal Akerman, Natalia Akerman, Sylvaine Akerman

Belçika, Fransa / 2015 / Fransızca, İngilizce, İspanyolca / 113 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Çölde yalnız bir ağacın görüntüsüyle açılan *No Home Movie* için şöyle diyor Chantal Akerman: "Bu film annem hakkında; artık bizimle olmayan annem... 1938'de Polonya'dan, pogromlardan ve şiddetten kaçarak Belçika'ya kaçan bir kadın hakkında. Bu kadını yalnızca dairesi içinde görüyoruz. Brüksel'de bir daire. Annemin görmediği, hareket halindeki bir dünyaya dair bir film." Akerman, dijital kamerasını kâh eline alıp kâh annesinin evinde bulabildiği düz yüzeylere yerleştirip ev içindeki hareketlerini, konuşmalarını kayda alıyor. Rahatsız olan annelerine kız kardeşi Sylviane ile dönüşümlü bakıyorlar.

Polonya doğumlu, ailesini kaybettiği Auschwitz toplama kampından sağ kurtulan Natalia "Nelly" Akerman ile Chantal Akerman'ın çok özel bir ilişkisi var. Yönetmen, başyapıtı kabul edilen *Jeanne Dielman* filmi için "anneme bir aşk-filmi" der. Akerman'ın filmografisinde kimi zaman somut olarak kendi annesi, kimi zaman açık veya örtük bir şekilde anne figürü

merkezî öneme sahip. Yurdundan edilmiş bir annenin göçebe kızı Chantal Akerman; *Güz Sonatı*'ndaki gibi annesinin yaralarını taşır. Bu açıdan, "No Home Movie" adı, filme dair bir uyarı niteliği (bu bir ev filmi değil) taşımakla birlikte "evsizliğin filmi" olarak da okumaya açık.

Çekimi ayları kapsayan film, Nelly'nin kötüye gidişini de kayıt altına alır. Yavaş bir ölüm ve kontrol edilmeye çalışılan derin bir acı görürüz. Nitekim Nelly 2014'te 86 yaşında hayatını kaybeder. Kimsesi kalmadığını hisseden Chantal Akerman'ın bu son filmi, Amerika premierini Akerman'ın intiharından iki gün sonra 7 Ekim'de New York Film Festivali'nde yapar. *No Home Movie*, anne babasının ayakta kalmasını hiç bağlamamış seyirci için izlemesi kolay bir film değil, bağlamış olanlar içinse daha zor bir film.

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

Akasya Oteli (*Hôtel des Acacias*)

Gösterim Tarihleri: 28.02.2024 Çarşamba 20.00 / 17.03.2024 Pazar 18.30 /
03.04.2024 Çarşamba 20.00

Yönetmen: Yves Hanchar, Pierre Charles Rochette, François Vanderveken, Isabelle Willems

Senaryo: Chantal Akerman, Michèle Blondeel

Oyuncular: Philippe Bombled, Catherine Carrera, Amid Chakir, Mario Gonzales,
Kathy Guisard, Michel Karchevsky, Marie-Signe Ledoux, Jean-Jacques Moreau,
Christine Pouquet, Marc Schreiber, Nicole Valberg, Nathalie Willame, Bernard Yerlès
Belçika / 1982 / Fransızca / 42 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

1982'de Brüksel Film Okulu, Chantal Akerman'dan bir film atölyesi yapmasını ister. Bunun üzerine öğrenciler Yves Hanchar, Pierre Charles Rochette, François Vanderveken ve Isabelle Willems, Akerman ile Michèle Blondeel'in birlikte yazdıkları bir senaryoyu, Akerman ve Blondeel'in gözetiminde, 16mm kamera ile çekerler.

Otele birbiri ardına iki genç kadın gelir. Otelin sahibi kapıdan giren ilk kadına âşık olmaya hazırdır. Yalnızca o değil, otelin çalışanlarından misafirlerine kadar herkes birbiriyle etkileşim hâlinde, ümit ve arzu dolu, kendi aşk hikâyeleri içinde devinmektedir. Herkes aşkı aramaktadır, ancak aşkın nedenine nasılına kimse pek akıl sır erdiremez.

* *Yönetmenin 15 Ağustos (Le 15/8) filmi ile birlikte gösterilecektir.*

Collections CINEMATEK - © Fondation Chantal Akerman

15 Ağustos (Le 15/8)

Gösterim Tarihleri: 28.02.2024 Çarşamba 20.00 / 17.03.2024 Pazar 18.30 /
03.04.2024 Çarşamba 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman, Samy Szlingerbaum

Senaryo: Chantal Akerman, Samy Szlingerbaum

Oyuncular: Chantal Akerman, Chris Myllykoski, Samy Szlingerbaum

Belçika / 1973 / Fransızca / 43 dk. / Siyah Beyaz / Türkçe Altyazılı

15 Ağustos, Paris. Finlandiyalı genç bir kadın, Chantal Akerman'ın bir arkadaşının evinde kalmakta ve o gün canı sıkılmaktadır. Uzun monologlarla, gündelik hayata dair ayrıntılardan bahsederken yönetmen mekânda dolaşarak kadının hareketlerini, hareketsizliğini, jest ve mimiklerini kayda alır.

Chantal Akerman sinemasıyla yeni tanışanlar için kolay bir film olmadığını not düşmekte fayda var. Her iki film de yönetmenin son dönemde yeniden keşfedilenlerinden.

* Yönetmenin Akasya Oteli filmi ile birlikte gösterilecektir.

Budala Almayer (La folie Almayer)

Gösterim Tarihleri: 05.03.2024 Salı 20.00 / 20.03.2024 Çarşamba 20.00 /
02.04.2024 Salı 20.00

Yönetmen: Chantal Akerman

Senaryo: Chantal Akerman, Henry Bean, Nicole Brenez, Joseph Conrad (roman)

Oyuncular: Stanislas Merhar, Marc Barbé, Aurora Marion

Belçika, Fransa / 2011 / Fransızca, İngilizce, Orta Kmerce / 127 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Lingard, Almayer'in altın madeni bulup zengin olma vaadiyle Malezya'da ıssız bir nehir kıyısına yerleştirip bırakmıştır. Almayer civardaki tek beyazdır ve yalnızlık çekmektedir. Lingard onu Zahira adında yerli bir kadınla evlendirir. Ne kadının ne erkeğin istekli olduğu bu evlilikten Nina adında melez bir kız çocuğu dünyaya gelir. Nina, babasıyla annesini bir araya getirmeye yetmese de onları mutlu eden tek şeydir. Bir gün Lingard, Nina'yı anne ve babasından koparır; Batılı bir eğitim alması, "beyaz gibi yetişmesi" için yatılı okula verir. Nina genç bir kadın olana dek annesini, babasını ve evini bir daha görmeyecektir. Sömürgeci iki erkeğin, asimile olması umuduyla çevresinden kopardıkları Nina yıllarca maruz kaldığı muamele sonucunda sertleşip kayıtsızlaşmıştır. Geri dönebildiğinde, annesi dışında kimseye güvenmeyen, eşikte duran, güçlü bir genç kadındır artık.

Karanlığın Yüreği'yle tanınan Joseph Conrad'ın aynı adlı ilk romanının serbest bir uyarlaması olan *Budala Almayer*, Mozart'ın *Ave Verum*

Corpus'unu yorumlayan Nina'nın katarsisiyle başlar ve oraya nasıl gelindiğini anlatır. Cangılın yemyeşil, canlı, güçlü görüntüsü içinde solgun, beyaz, güçsüz ve dengesiz görünen Almayer sömürgeci zenginlik hayallerinin esiri olmuş, kızını da deliliğe varan sanrıları yüzünden başka türlü hapsetmiş, onu da sürgün etmiştir.

**MARCELLO
MASTROIANNI
100 YAŞINDA!**

Mastroianni 100 Yaşında??! Olamaz!

“Mastroianni’nin gözleri melankoli ve hayal kırıklığı ile parlar. Alexander Walker çokça reklamı yapılan bir seksapel ve aslında tepkisizlikten ibaret bu karışımın iktidarsızlık sınırına gelip dayandığı analizini yapar. İster İtalyan seks komedilerinde Sophia Loren’in eline düştüğünde, ister La Notte’de Jeanne Moreau tarafından aşağılandığında ya da 10. Kurban’da Ursula Andress tarafından yok sayıldığında, Mastroianni bir cinsel tatmin belirtisi göstermez. O halde, kadınların hoşuna gitmesinin sebebi kısmen aşırı doygunluk tarafından iğdiş edilmiş olmasından mıdır? Yoksa lakaytlığı kadınları kıskırtmanın bir tarzı mıdır, âşık olmalarını sağlamak üzere?”

Yanlış; David Thomson’un parlak tespitlerle dolu sinema portrelerinden oluşan *The “New” Biographical Dictionary of Film*’ine hayranlığım baki olmakla birlikte Anglosakson eleştirmenlerin Mastroianni’nin cazibesini asla analiz edemeyeceklerini söylemeye cüret edeceğim. Ayrıca Mastroianni’nin Sophia Loren’li filmlerine “İtalyan seks komedisi” demek nedir??!

Mastroianni ya da daha çok kadın hayranlarının samimi hitabıyla “Marcello!”, Akdenizli rehaveti, bir Grek burnu, kendi kendilerinin farkında değilmiş gibi duran güzel dudakları ve onlardan dökülen yumuşak bir sestene meydana gelir. Nice Alfa erkeğinin yıllarca uğraşsa tutturamayacağı bir lezzet ki, mesela İtalyan şehirlerinin en küçüklerinin bile sahip oldukları belli bir ahenk, bir dalından düşmeye hazır meyve kıvamıyla karşılaştırılabilir. Dalından düşme kıvamında meyve, kendi hâlini bilir mi? Bilmez. En cazip olduğu rollerde Marcello Mastroianni de öyle bir şeydir işte.

Doğru, ilk filmlerinden birinde, Vitaliano Brancati’nin *Il bell’Antonio* romanının sinema uyarlamasında, çapkınlığı dillerde dolaştığı hâlde aslında iktidarsız olan genç Antonio rolündedir. Roman, İtalyan toplumunun, üstelik faşizmin eşiğindeki İtalya’da erkeğe yüklediği beklentileri hicveder. Ama zaten Marcello Mastroianni, böyle konular karşısında tereddüt etmeyecek kadar çeşitliliğe adanmış bir meslek yaşamı sürdürmüştür. Olgun yıllarında, birçok filmdeki partneri Sophia Loren ile birlikte oynadığı, herkes Mussolini’yi kutsayan bir törene gitmişken aynı apartman bloğunda yolları kesişen ev kadını ile eşcinsel radyo spikerinin hikâyesi *Özel Bir Gün*’de (*Una giornata particolare*) en parlak rollerinden birindedir. Bu filmde, ev terlikleri ile gezinen Sophia Loren’e rumba öğretmeye çalışırken seyredin onu. Erkeklığın farklı bir yüzünü canlandırırken hem çok dokunaklı hem de çok çekicidir.

8½’ta, kendisine türlü türlü bakımlardan talip olan “karşı konulamaz” bir kadın ordusunun ortasında kalmış yönetmen rolünde ise alamet-i farikası olan klasik cazibesini konuşturur. Bir tür erkek Marilyn Monroe’dur. Kendisine pek yakışan siyah çerçeveli gözlüğünü burnunun üzerine indirerek Anouk Aimée’den Claudia Cardinale’ye, filmin yönetmeni Fellini’nin sevgilisi Sandra

Milo’dan korku filmleri kraliçesi Barbara Steele’a kadar peşindeki kadınları süzer; onlardan kaçır mı, onlara vaatlerde mi bulunur? Belli değildir. Zaten meğerse aslında, asıl cinsel fantezisi taa çocukluğunda bir gün, bir sahilde... Neyse. Kadınlara bir kutuyu dolduran çeşit çeşit çikolatalar muamelesi yapmanın tehlikeleri üzerine bir film.

Vittorio De Sica’nın Eduardo De Filippo’nun Filumena Marturano piyesinden sinemaya uyarladığı *İtalyan Usulü Evlilik (Matrimonio all’italiana)* ise hem komik hem de acıklı biçimde erkeklere ve kadınlara bakar. Seyirciyi, evlilik ve beraber olma kurumlarının taşlı dikenli yollarında kimin av kimin avcı, kimin kurban kimin kapan kuran olduğu üzerine düşündürür. Bol bol İtalyan klişeleriyle dolu olmasına rağmen Sophia Loren’le birlikte oynadıkları filmlerin en iyilerinden biridir.

De Sica-Loren-Mastroianni işbirliğinin diğer parlak bir örneği içirse *Dün, Bugün, Yarın’a (Ieri oggi domani)* ve orada Sophia Loren’in Marcello karşısında striptiz yaptığı sahneye bakmalı. Marcello’nun o sahnede sergilediği haz, çocuksu, pür ve neredeyse masum bir mutluluktur. Otuz küsur sene sonra Robert Altman, *Hazır Giyim (Prêt-à-Porter)* filminde aynı sahneyi aynı aktörlerle yeniden çekecek ve sahnenin seyirciye de oyunculara da verdiği hazdan pek bir şey eksilmediğini gösterecektir.

Marcello Mastroianni, daha olgun dönemindeki filmlerinde çeşitli (çoğu erkek) yönetmenler tarafından *Latin lover* efsanesinin parodisini, eleştirisini yapmak ya da çöküşünü canlandırmak üzere kullanılır ve buna itirazı varmış gibi görünmek şöyle dursun bu rolleri derinden anladığını düşündürür. Bu onun yeni bir yüzüdür, yeni bir dönem.

O bu rollerde erkeklerin yaşam ve ölüm karşısındaki önemli bir tutumunu anladığını hissettirir -özellikle hayatın belli bir noktasında; Tereddüt. Ya da Yanlış Seçim hissi. Bazen de Pişmanlık. Bu dönemin, geçtiğimiz aylarda Sinematek’te yapılan Visconti Retrospektifi’nde yer alan, Camus’nün romanından uyarlanan 1967 tarihli *Yabancı (Lo straniero)* filmindeki Meursault rolüyle başlaması boşuna değil. Edebiyatın en büyük seçim yapan ve/ama bu seçimi neden yaptığını bilemeyen kahramanı rolü Mastroianni’nin olgunluk yıllarına girişine çok yakışır.

Bu seçim yapamayan ya da yanlış seçim yapan ya da neden bu seçimi yaptığını bilmeyen adama filmdeki herkes bir gerekçe ya da açıklama bulmaya çalışırken bir tek sevgilisi, “kendisini ille de sevmediği hâlde evlenmeye evet diyen” bu adamı kayıtsız şartsız kabullenir. Burada Meursault karakteri kadar Marcello efsanesi de sürmektedir. Marcello ile kadınlar arasında özel bir ilişki vardır. Marcello kadınları hep anlamıştır, kadınlar da onu.

Marco Ferreri'nin toplumun ileri gelen dört üyesi rolündeki dört erkek oyuncu Ugo Tognazzi, Michel Piccoli, Philippe Noiret ve Mastroianni'yi bir seks, yemek, alkol ve aşırılık yarışına, antik Roma ziyafetlerini andıran ölesiye bir "büyük tıknama"ya soktuğu *Büyük Tıknama (La grande bouffe)* grotesk, komik ve çok acıklıdır. Bu eşi benzeri olmayan filmde Marcello'nun sonu pek fena olacaktır ve büyük âşik rollerinin ünlü oyuncusunun bu rolü bilerek oynadığı, kendi imajıyla bile bile dalga geçtiği aşikârdır.

Taviani Kardeşler'in, az bilinen filmleri *Allonsanfân*'daki aristokrat kökenli, 1789 Devrimi'nin rüzgârıyla Jakoben olmuş sabık devrimci Fulvio rolünde Marcello'yu oynatmayı seçmeleri ise dahiyane bir fikirdir. Film, Marcello Mastroianni'nin mükemmel canlandığı kararsız ve inancında mütereddit adam rolüne, vakt-i zamanındaki "güzel adam" efsanesinden de bir tutam katar. Hikâyenin bir noktasında, kir pas içinde bir keşiş kılığında ailesinin konağına geri dönen Fulvio, sabahında kendisini tıraş etmeye gelen berbere "Beni yeniden güzel yap!" der.

Theo Angelopoulos'un sinemanın büyük erkek aktörlerine (Bruno Ganz, Willem Dafoe, Harvey Keitel, Erland Josephson, Michel Piccoli vb.) yirminci yüzyılın sonu erkek *Angst*'inin taşıyıcıları olarak resmigeçit yaptırdığı filmler dizisi, Mastroianni'yi oynattığı *Arıcı (O melissokomos)* ile başlar. (Angelopoulos, ona *Leyleğin Geciken Adımı*'nda [*To meteoro vima tou pelargou*] yeniden dönecektir.) Mastroianni yaşlanan, iktidarını ve her şeyini yavaş yavaş kaybeden arıcı rolünde hırpani, yenik ve inandırıcıdır. Uyduruk bir maiyeti bile olmayan bir Kral Lear, Shakespeare ile Beckett arası kanadı kırık bir trajedi kahramanı; genç Marcello'nun özellikle *8½, Tatlı Hayat (La dolce vita)* gibi Fellini filmlerinde dalıp gitmelerinin, masumiyet arayışının, "tutulma" anlarının belki de çok uzaktaki bir yaşlı adam portresini görmesinden ileri geldiği söylenebilir. O filmlerin *dolce far niente* ortamlarında süzülen *playboy*'un küçük aydınlanma anları.

Gerçi çok da uçmayalım. Mastroianni müzmin bekar falan değildir. Ne de evliliğe ve aile babalığına yabancısıdır. Ta gençliğinde evlendiği ilk eşiyile çapkınlıkları yüzünden arası açılrsa da Katoliklik yüzünden asla boşanmadığı, bu yüzden hayatının aşkı Faye Dunaway tarafından terk edildiği söylenir. Biri, bir ara sevgilisi olan ve birlikte dört film çevirdiği Catherine Deneuve'den kızı Chiara Mastroianni olmak üzere iki de kızı vardır. Ama aile babalığı konusunu da hafife almaktan çekinmez. Deneuve'le oynadığı Jacques Demy komedisi *Kocam Hamile*'de (*L'événement le plus important depuis que l'homme a marché sur la Lune*) berber karısından hamile kalan bir sürücü kursu şoförünü canlandırır. Film müthiş olmasa da caziplikten komikliğe aniden geçivermekte başarılı olan "hamile" Marcello çok sempattir.

Marcello Mastroianni seçkisinin en sevimli filminin bir baba oğul filmi olması da bu duruma uygun. Mastroianni'nin Ettore Scola ile yaptığı filmlerden *Saat Kaç? (Che Ora è?)* tanıdık bir baba oğul hikâyesi anlatır. Oğluna çocukken göstermediği sevgiyi telafi etmek için buluştukları bir gün boyu saçma sapan bir babalık taklidi yapan Mastroianni ile ona olgunlukla tahammül eden oğul Massimo Troisi ikilisinin bir gün içinde başlarından geçenler, her kültürde tanınacak bir baba oğul hikâyesidir.

Fatih Özgüven

İLAVETEN, KİŞİSEL BİR SEÇKİ:

Dünyanın Başlangıcına Yolculuk (Viagem ao Princípio do Mundo, 1997),
Manoel de Oliveira

Bulutların Ötesinde (Al di là delle nuvole, 1995),
Michelangelo Antonioni, Wim Wenders

Fred ve Ginger (Ginger e Fred, 1986),
Federico Fellini

Ölü Ordunun Generali (Il generale dell'armata morta, 1983),
Luciano Tovoli (İsmail Kadare'nin romanından)

IV. Henry (Enrico IV, 1984),
Marco Bellocchio (Luigi Pirandello'nun oyunundan)

Ten (La pelle, 1981),
Liliana Cavani (Curzio Malaparte'nin romanından)

Liza (1972),
Marco Ferreri

Sonuncu Leo (Leo the Last, 1970),
John Boor

Kadınlar Kenti (La città delle donne)

Gösterim Tarihi: 31.01.2024 Çarşamba 20.00 / 17.02.2024 Cumartesi 14.00 /
21.03.2024 Perşembe 20.00

Yönetmen: Federico Fellini

Senaryo: Federico Fellini (hikâye ve senaryo), Bernardino Zapponi (hikâye ve senaryo),
Brunello Rondi (senaryo)

Oyuncular: Marcello Mastroianni, Anna Prucnal, Bernice Stegers
İtalya, Fransa / 1980 / İtalyanca / 139 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Snâporaz (Marcello Mastroianni), tren yolculuğu sırasında güzel bir kadınla göz göze gelir ve onu baştan çıkarma arzusuyla peşine takılır. Kadının peşinden bir ormana, sonra da feminist bir konferans için bir araya gelmiş kadınlarla dolu bir otele girer. Burada pek istenmediğini ve bir an önce ayrılması gerektiğini çok geçmeden anlayacaktır.

Fellini'nin, çoğu filmde onun alter egosunu canlandıran oyuncusu Marcello'yu sıklıkla bu filmdeki karaktere verdiği isimle çağırıldığı söylenir. Yönetmen, elbette yine kendinden izlerle dolu olan 1980 yapımı filmde modern tüketim toplumunun ve duygusal hedonizmin üzerinde yükseldiği erkek rolüne o zaman için alışılmadık derinlikte ve şaşırtıcı derece karamsar bir bakış sunar. Açık bir dekadans ve varoluşsal bir yenilgi içinde resmettiği kibirli, yalancı, çapkın erkek rolünde karşı konulmaz cazibesi ve zarafetiyle seyircinin gözünde bir tür dokunulmazlığı olan Marcello Mastroianni'yi izlemek bu karamsar tonu hafifleten etkenlerden biridir kuşkusuz. Yönetmen, muzip yaklaşımı,

görmekli estetiği ve karnaval havası taşıyan mizansenleriyle tam bir Fellini evrenine hapsedtiği Snâporaz'ı kadınların egemenliğindeki bu dünyada kurbanlık bir koyun gibi resmeder.

Kadınlar Kenti, zamanında, toplumdaki erkek rolünü eleştirmeye soyunan bir erkek fantezisi olduğu yönünde eleştirilmişti. Gösterime girmesinden hemen sonra verdiği bir söyleşide Fellini şöyle diyordu bu konuda: "Bu film bir erkek hakkında, kadını keşfeden bir erkek. Kadın onun metaforu, bilinmezliği, bilmediği ve bu konuda sürekli yeni fikirler üretmek zorunda hissettiği bir parçası. Kadınlar yoluyla kendini arıyor. Ya da kendi içindeki kadını arıyor. Kadınlar hakkında hiçbir şey bilmediği açık; hayalinde/filmde öne çıkan tek bir gerçek kadın karakter yaratamıyor, o yüzden filmde gerçek bir kadın kahraman yok. Yüzlerce yüz, ağız, gülüş, bakış, ses var sadece. Feminist eleştirilenlerim şimdiden filmde tek bir kadın karakter olmadığını söylüyor. Tabii ki yok. Olması amaçlanmadı. Çünkü gerçek bir kadın olsaydı bu filmi yapmanın anlamı olmazdı."

Saat Kaç? (Che ora è?)

Gösterim Tarihi: 04.02.2024 Pazar 14.00 / 07.03.2024 Perşembe 20.00 /
05.04.2024 Cuma 20.00

Yönetmen: Ettore Scola

Senaryo: Beatrice Ravaglioli, Ettore Scola, Silvia Scola

Oyuncular: Marcello Mastroianni, Massimo Troisi, Anne Parillaud

İtalya, Fransa / 1989 / İtalyanca / 97 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Marcello Mastroianni, yakın dostu ve birlikte çalışmayı en sevdiği yönetmenlerden birisi olan Ettore Scola'nın bu filminde Roma'da yaşayan, başarılı ve zengin avukat Marcello'yu canlandırır. Marcello için mutluluğun anahtarı konforlu bir yaşamdır, buna ulaşmak için çok çalışmıştır ve elinde tutmak için de bu yaşında hâlâ çalışmaya devam etmektedir. Bir gün trene atlayıp karısından ayrıldığından beri pek görüşmediği oğlunu ziyarete gider. Bu ziyaret sırasında oğlunun hayattan beklentilerinin ondan farklı olduğunu keşfedecektir. Michele, askerliğinin bitmesine bir ay kala babasını konuk ettiği bu küçük kıyı kasabasında hayatından memnundur, mutluluğu kurduğu dostluklarda ve onlarla yaşadığı deneyimlerde bulmuştur. Film, babayla oğulun birbirinden farklı yaşamları, beklentileri ve geçmişten gelen kırgınlıklarının sebep olduğu gerilimli anlarla inişli çıkışlı bir seyir izleyen bir günlük serüvenini izler.

Başka birçok filminde birlikte çalıştığı iki oyuncusunu baba oğul

rolünde bir araya getiren yönetmen Ettore Scola, olgunluk dönemi eserlerinden sayılan *Saat Kaç?*'ta sınıf farklılıklarının günlük yaşamdaki tezahürünü ve günlük yaşamın içindeki mizahı ancak onun elinden çıkabilecek bir ustalıklarla unutulmaz anlara dönüştürür. *Postacı (Il Postino, 1994)* filminin yazarı ve başrol oyuncusu olarak tanınan, genç yaşta kaybettiğimiz yazar, yönetmen, aktör Massimo Troisi'nin oğul rolünde, olgunluk çağındaki Marcello Mastroianni'nin ise baba rolünde sade, doğal, incelikli ve son derece uyumlu performanslar sergilediği film Venedik Film Festivali'nde iki başrol oyuncusuna ödül kazandırmıştı.

Arıcı (*O melissokomos*)

Gösterim Tarihi: 04.02.2024 Pazar 18.30 / 13.03.2024 Çarşamba 20.00 / 31.03.2024 Pazar 18.30

Yönetmen: Theodoros Angelopoulos

Senaryo: Theodoros Angelopoulos, Tonino Guerra, Dimitris Nollas

Oyuncular: Marcello Mastroianni, Nadia Mourouzi, Serge Reggiani

Yunanistan, Fransa, İtalya / 1986 / Yunanca, Fransızca / 122 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Yeni emekli olan küçük kasaba öğretmeni Spyros aynı zamanda arıcılık yapmaktadır. Biraz donuk ve suskun izlediği kızının düğününden hemen sonra kamyonunun arkasına yüklediği arı kovanları dışında her şeyi geride bırakarak uzun bir yolculuğa çıkar. Arılara iyi gelecek olan bahar çiçeklerinin ve ılık havanın peşinde güneye yapılan bu yolculuk arıcı bir aile için nesilden nesile aktarılan bir gelenektir aslında. Spyros, Yunanistan kırsalında çıktığı bu uzun yolculukta yalnız bir kadınla karşılaşır. Birlikte eski arkadaşlarına ve karısına uğradığı bu hayat dolu genç kadın Spyros'un derinlere gömdüğü güçlü duyguları yüzeye çıkaracak, birbirlerine söyleyemedikleri sözler aralarındaki sessizliğe giderek daha büyük bir gerilim yükleyecektir.

Yunanlı usta yönetmen Theodoros Angelopoulos'un *Kitera'ya Yolculuk* (*Taxidi sta Kythira*, 1984) ve *Puslu Manzaralar* (*Topio stin omihli*, 1988) filmleriyle beraber "sessizlik üçlemesi"ni oluşturan filmi *Arıcı*, 43. Venedik Film Festivali'nin ana yarışma seçkisinde yer almıştı. Ingmar

Bergman tarafından "şaheser" olarak nitelendirilen film, Angelopoulos'un uluslararası bir yıldızla çalıştığı ilk filmi. Marcello Mastroianni bu filmde rol almadan önce Cannes Film Festivali'nde En İyi Oyuncu Ödülü'nü kazanmış ve iki kez Oscar'a aday gösterilmiş bir oyuncuydu. Usta aktör pek az diyalog içeren filmde repliklerini İtalyanca söylemiş, daha sonra Yunanca dublaj yapıldı. 80'lerin tipik temalarından yalnızlık ve yabancılaşmayı ele alan *Arıcı*, Mastroianni'nin güçlü performansı ve olağanüstü görüntü çalışmasıyla hafızalara yerleşmiş bir film.

Özel Bir Gün *(Una giornata particolare)*

Gösterim Tarihi: 07.02.2024 Çarşamba 20.00 / 01.03.2024 Cuma 20.00 /
24.03.2024 Pazar 18.30

Yönetmen: Ettore Scola

Senaryo: Ruggero Maccari, Ettore Scola, Maurizio Costanzo

Oyuncular: Sophia Loren, Marcello Mastroianni

İtalya, Kanada / 1977 / İtalyanca / 106 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

1938 Mayıs'ında Hitler'in Mussolini'yle görüşmek üzere Roma'ya geldiği gün görkemli bir geçit töreni düzenlenecektir. Bu tarihi olayı kutlamak için neredeyse bütün Roma halkı sokağa dökülür. Aynı avluya bakan karşılıklı dairelerde oturan altı çocuklu ev kadını Antonietta ile eşcinsel olduğu gerekçesiyle radyodaki görevinden uzaklaştırılan Gabriele hariç. Faşizmi sorgusuz sualsiz destekleyen Antonietta ile faşizm karşıtı Gabriele'in hayatı o gün tesadüfen keşişecek ve her ikisini de derinden etkileyecektir.

Kullanılan arşiv görüntülerinden de anlaşılacağı üzere tarihte yaşanmış bir günü esas alan filmdeki Gabriele de eşcinsel olduğu gerekçesiyle o dönem faşist iktidarın hedef aldığı gerçek bir radyo sunucusundan mülhem bir karakter. Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddetin faşizmin tesisi ve gelişmesindeki kritik rolünü, karşı saflarda yer alıp aynı düzen tarafından farklı şekillerde ezilen iki kişi üzerinden ele alan yönetmen Ettore Scola, değişim ve dönüşüm umudunu bu farklı

öznelerin etkileşiminde, ezilenlerin karşılaşmasında yeşertiyor.

Yönetmenin oyuncu seçimi de toplumsal cinsiyet rollerine getirilen eleştiriyi pekiştirir nitelikte. İtalyan sinemasında ideal kadın temsili ve ideal erkek temsili olarak yer etmiş Loren ve Mastroianni'nin filmde hayat verdikleri karakterler bir bakıma kendilerini de hapseden kalıplara bir meydan okuma hâlini alarak eleştiriyi daha da vurguluyor. Antonietta'nın kızlarından Maria Luisa'yı oynayan Alessandra Mussolini'nin faşist lider Benito Mussolini'nin torunu olması filme dair ilginç ayrıntılardan biri.

Büyük Tıkınma (La grande bouffe)

Gösterim Tarihi: 09.02.2024 Cuma 20.00 / 25.02.2024 Pazar 18.30 /
27.03.2024 Çarşamba 20.00

Yönetmen: Marco Ferreri

Senaryo: Marco Ferreri (senaryo ve uyarlama), Rafael Azcona (senaryo ve uyarlama),
Francis Blanche (diyalog)

Oyuncular: Marcello Mastroianni, Michel Piccoli, Philippe Noiret, Ugo Tognazzi,
Andréa Ferréol
Fransa, İtalya / 1973 / İspanyolca, Fransızca, İtalyanca / 130 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Marco Ferreri (1928-1997) sinema tarihinin en sıradışı ve yaratıcı filmlerinden bazılarının yönetmeniydi. Kendi döneminin en büyük provokatörlerinden biri olarak nam salmasının başlıca sebebi olan filmi *Büyük Tıkınma* ilk gösterime girdiğinde seyirciyi allak bullak etmişti. Bir pilot, bir yargıç, bir televizyoncu ve bir şeften oluşan, hayatından bezmiş, orta yaşlı bir grup erkeğin, başta yemek olmak üzere türlü bedensel zevki sınırsızca yaşamak üzere kapandıkları villada yaşadıklarına odaklanan film, dönemin gözde oyuncularını Marcello Mastroianni, Philip Noiret, Michel Piccoli ve Ugo Tognazzi'yi daha önce görülmemiş bir aşırılık aleminde bir araya getiriyor. Öyle ki o sırada Marcello Mastroianni ile birlikte olan Catherine Deneuve'un filmi izledikten sonra bir hafta boyunca Mastroianni'nin yüzüne bakamadığı söylenir.

Marco Ferreri'nin zaman içinde bir kült klasiğe dönüşen başyapıtı, seyirciyi şaşırtmak ve rahatsız etmek

bir yana ona kolay ulaşabileceği yanıtlar vermez. Ancak karakterler umarsızca ve durmaksızın dönemin en gözde gastronomi ürünlerini mideye indirirken yemekle ve arzuyla ilişkinizi sorgulamanız kaçınılmazdır. Film, genellikle kapitalizmin doğasında varolan çelişkinin bir alegorisi olarak değerlendirilir; zira tüketimin maksimize edilmesi üzerine kurulu bir sistem çökmeye mahkûmdur... Öte yandan Ferreri film üzerine verdiği röportajlarda, *Büyük Tıkınma*'da metafor yapmayı amaçlamadığını, daha ziyade yaşadığımız hayatın trajik bir gerçeği olarak insan doğasının fizyolojik bir incelemesini yapmak istediğini söyler.

Sonuç olarak *Büyük Tıkınma*'nın kolay bir seyir deneyimi vaat etmediğini söylemek gerek ama bugün hâlâ hayret ve hayranlık uyandıran bu ikonik kara mizah gösterisi yirminci yüzyıl sanatının zirve noktalarından biri olarak kesinlikle keşfe değer.

8½

Gösterim Tarihi: 11.02.2024 Pazar 14.00 / 22.02.2024 Perşembe 20.00 /
16.03.2024 Cumartesi 14.00

Yönetmen: Federico Fellini

Senaryo: Federico Fellini, Ennio Flaiano, Tullio Pinelli, Brunello Rondi

Oyuncular: Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale, Anouk Aimée

İtalya, Fransa / 1963 / İtalyanca, Fransızca, İngilizce, Almanca / 138 dk. / Siyah Beyaz /

Türkçe Altyazılı

Film yapma sürecini ele alan en olağanüstü filmlerden biridir 8½. Yeni filmi üzerinde çalışan bir yönetmenin hikâyesi üzerine kurduğu başarıya rağmen Fellini zaten son derece kişisel olan yaklaşımını bir adım daha ileri taşıyarak geriye dönüşler, rüya sekansları ve gerçeklik anları arasında coşkuyla gidip gelen bilinç akışı tarzında yepyeni bir dil ortaya koyar. Sonuç, bir sanatçının sanatsal bunalımlarını ele alan epik bir sinema şaheseridir.

Kariyeri boyunca birçok kez Fellini'yle çalışacak olan Marcello Mastroianni, *Tatlı Hayat*'tan (*La Dolce Vita*, 1960) sonraki ikinci ortak çalışmaları olan 8½'te Fellini'nin alter egosunu, yani yönetmen Guido Anselmi'yi canlandırır. Kolayca altından kalkabileceğine inandığı yeni filminin çekimleri sırasında prodüksiyondan özel hayatına türlü sorunla boğuşmak zorunda kalan ve büyük bir yaratım bunalımına giren Guido Anselmi, biraz uzaklaşıp kafasını toplamak için bir kaplıca oteline yerleşir. Burada yalnızca

sinema sektörüyle ve sanatla ilişkisini gözden geçirmekle kalmaz, özel hayatı, kadınlarla ilişkileri, bastırılmış duyguları ve nihayet hayatın anlamı üzerine derin düşüncelere dalar.

Fellini yıllar sonra bu filmin kendisi için bir terapi seansı gibi olduğunu söyler ve şöyle devam eder: "Çünkü Guido benim kuşağımdan duyarlı, zeki, tipik bir antikahramanın portresiydi; tüm zaafı ve kaybolmuşluğuyla o zamanın 40'lı yaşlar kuşağından biri, bugün artık işe yaramayan türden biri çünkü bugün ne istediğini tam olarak bilen insanlara ihtiyacımız var."

İsmi yönetmenin o güne dek çektiği filmlerin sayısından alan film için düşünülen ilk isimlerden biri de "Güzel Karmaşa" anlamına geliyor. Zihinde yer eden ışıltılı bir rüyayı ve büyüleyici bir sirk gösterisini andıran bu güzel film restore edilmiş kopyasıyla Sinematek'te.

İtalyan Usulü Evlilik (*Matrimonio all'italiana*)

Gösterim Tarihi: 14.02.2024 Çarşamba 20.00 / 10.03.2024 Pazar 18.30 /
22.03.2024 Cuma 20.00

Yönetmen: Vittorio De Sica

Senaryo: Renato Castellani, Tonino Guerra, Leonardo Benvenuti, Piero De Bernardi,
Eduardo De Filippo (oyun)

Oyuncular: Sophia Loren, Marcello Mastroianni

Fransa, İtalya / 1964 / İtalyanca / 102 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

Filumena, başka bir kadınla evlenmek niyetindeki zengin bir adamın sevgilisidir. Domenico adındaki adamın kendisiyle evlenmesi için tüm varlığıyla savaacaktır. Üç çocuğu vardır. Çocuklardan birisi Domenico'dandır. Ama hangisi?

Bisiklet Hırsızları, Milano Mucizesi, Umberto D. gibi filmleriyle Yeni Gerçekçi sinemanın kurucularından Vittorio De Sica, İtalya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki iyileşme döneminde, toplumun umuda ve iyimserliğe duyduğu ihtiyacın da etkisiyle yeni gerçekçi filmlerin yerini almaya başlayan komedilere yönelmişti. Bu dönemde çektiği filmlerden *İtalyan Usulü Evlilik*, yönetmenin yeni gerçekçi köklerinin, mizah yeteneğinin, yönetmenlik dehasının ve başrol oyuncular arasındaki olağanüstü kimyanın mükemmel bir sonucuydu. Napolili yazar Eduardo De Filippo'nun yazdığı oyundan uyarladığı filmde De Sica, geleneksel İtalyan komedi sinemasından yola çıkıyor ve toplumsal arka planı, gerçekçi karakterleri, yıldız oyuncularının güçlü performanslarıyla bir sinema klasiğine imza atmakla

kalmıyor, o güne değin yalnızca İtalyan seyircisinin ilgi alanında yer alan bu türü Hollywood'un defalarca taklitlerini üreteceği bir modele dönüştürüyordu.

De Sica'nın *Dün Bugün Yarın (Ieri oggi doman, 1963)* filminden sonra ikinci kez Marcello ile bir araya getirdiği gözde oyuncusu Sophia Loren'in hayranlık uyandıran performansı Oscar ödülüyle taçlandırıldı, film ise sinemanın bu ikonografik ikilisinin en uyumlu performanslarından birisi olarak tarihe geçti.

İtalyan Usulü Evlilik, İtalyan toplumunun özellikle de Napoli'nin cinsiyet rollerine odaklanan sembolik bir portresidir adeta. İtalyan yazar Alberto Moravia şöyle der film için: "Vittorio De Sica güçlü bir komedinin sırrını bulmuş: işin sırrı insan psikolojisinde ya da hikâye örgüsünde değil, Filumena karakterinde anıtsal, sert ve dehşetli bir şekilde hayat bulan Napoliten kültürünün arkaik yapısında. Sophia Loren, Filumena'yı oynamakla kalmamış hem Pagan hem İtalyan nitelikler taşıyan ona özgü yaşam biçimini benimseyerek bu rolü yaşamayı başarmış."

Allonsanfàn

Gösterim Tarihi: 17.02.2024 Cumartesi 18.30 / 06.03.2024 Çarşamba 20.00 /
16.03.2024 Cumartesi 18.30

Yönetmen: Paolo Taviani, Vittorio Taviani

Senaryo: Paolo Taviani, Vittorio Taviani

Oyuncular: Marcello Mastroianni, Lea Massari

İtalya / 1974 / İtalyanca / 115 dk. / Renkli / Türkçe Altyazılı

1816'da Napolyon düşmüş, Restorasyon dönemi başlamıştır. Hayatını devrime adanmış İtalyan aristokrat Fulvio (Marcello Mastroianni), cezaevinde hasta ve hayal kırıklığı içindedir. İçerideyken konuşturamadıkları Fulvio'yu izleyerek diğer örgüt üyelerine ulaşmaya karar veren cezaevi yetkilileri örgüt liderine ihanet ettiği söylentisini yayarak onu serbest bırakırlar. Cezaevinden çıktıktan sonra kimliğini gizleyerek yıllardır uğramadığı aile evine dönen Fulvio, ailesi ve yoldaşlarıyla ilişkilerini, devrimci ideallerini ve kişisel arzularını yeniden değerlendireceği bir yol ayrımındadır.

Babam ve Ustam (Padre Padrone, 1967) ve *San Lorenzo Gecesi (La notte di San Lorenzo, 1982)* gibi başyapıtlara imza atan Taviani Kardeşler, Paolo ve Vittorio Taviani, 2001'de İstanbul Film Festivali'nde de Yaşam Boyu Başarı Ödülü ile onurlandırılmıştı. 1974 yapımı filmi *Allonsanfàn*'ı Mayıs 1968 olaylarından sonra yaşadıkları hayal kırıklığının etkisinde, *Lucia di Lammermoor*'un Gaetano Donizetti'si ve Giuseppe Verdi'nin

Macbeth'i gibi on dokuzuncu yüzyıl İtalyan operalarını dinleyerek kaleme aldıkları söylenir. Döneme ilişkin pek çok ayrıntı içeren incelikli ve görkemli görüntü çalışması, Ennio Morricone imzalı müzikleri ve bir antikahraman olduğu için kendine pek yakıştırdığını kabul ettiği Fluvio rolünde en iyi performanslarından birini sergileyen Marcello Mastroianni ile dikkat çeken bu tarihi dram, keskin ironisi ve büyüğü gerçekçi öğeler taşıyan anlatımıyla Taviani Kardeşler sinemasının en iyi örneklerinden biri.

**SESSİZ PERŞEMBE:
ANDRÉ ANTOINE**

Hayattan bir kesit: André Antoine sineması

André Antoine (1858-1943) özellikle Paris'te 1887'de kurduğu bağımsız "Théâtre Libre" (Özgür Tiyatro) ile sahnelediği oyunlarla natüralist tiyatro anlayışının kurucusu olarak anılır. Ancak Antoine 1915'ten ölümüne dek sinema ile de ilgilendi, bu konuda yazılar yazdı ve konferanslar verdi. Buna rağmen, sadece sekiz filmden oluşan yönetmenlik serüveni sinema tarihi tarafından yakın zamana kadar neredeyse tamamen göz ardı edilmişti. Son senelerde gerçekleşen restorasyonlar sayesinde bugün Antoine'ın sinema alanındaki katkılarını da görme imkânı doğdu.

Antoine 1887'de tiyatro yönetmenliğine başladığında, o zamana dek kabul gören klasik tiyatronun kalıplarını yıkarak gerçekçi ve doğal yorumuyla büyük sansasyon yarattı. Örneğin 1888'de sergilediği Kasaplar (Les Bouchers) oyununda dekor olarak gerçek çığ et parçalarının kullanılması, oyuncuların seyirciyi yok sayarak bazen karanlıkta, bazen de salona sırtlarını dönerek oynamaları tiyatro dünyasını derinden sarsmıştı.

Antoine, Osmanlı İmparatorluğu'nda da tanınıyordu; 1890'larda birkaç kez İstanbul'a gelerek oyunlarını sergilemiş, gitgide aralarında Muhsin Ertuğrul'un da olduğu genç tiyatro hayranlarının yakından izlediği bir isim hâline gelmişti. Nitekim Cemil Topuzlu, Dârülbedâyi'nin kurulması sürecinde Antoine'ı müdür atayarak İstanbul'a getirtti. Ertuğrul'un anılarında anlatıldığına göre, Antoine kendisine edebiyatçılardan oluşan bir grup danışman istemişti. Dârülbedâyi'nin kuruluş aşamasındaki ilk toplantılarda yanında Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yahya Kemal Beyatlı, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Abdülhak Hamit Tarhan gibi birçok isim vardı. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla Antoine aniden Fransa'ya dönmek zorunda kaldı.

Antoine 1915-1922 arasında edebiyat klasiklerini sinemaya uyarlayarak sinemanın itibarını artırmayı amaçlayan SCAGL ve Pathé şirketleri için sekiz film çekti. Sinema sayesinde tiyatrodaki dekor ve zaman-mekân kısıtlamalarından kurtularak gerçekte gördüğümüz, günlük yaşama ait ayrıntıları doğal dekor gibi kullanarak kurmaca da olsa belgesel tadında filmler üretti. Neredeyse her projesi farklı bir mekânda ve ortamda, abartıdan uzak, farklı kesimlerden insanların yaşayabileceği deneyimleri yansıttı. Filmlerindeki belgesel doku pazarlar, sokak kutlamaları, folklorik ayrıntılar ve yerel figüranlar gibi gerçek detaylardan gelse de bu filmler aslında özenli senaryolar ve son derece profesyonel tiyatro oyuncularıyla çekiliyordu. Zira Antoine bir kameranın rastgele kaydedeceği görüntülere gerçekçi denemeyeceğini, aksine gerçeklik algısının sinema dilini kullanarak bilinçli bir düzenle yaratılması gerektiğine inanıyordu.

Antoine her filmi için farklı bir coğrafya seçmiş ve çekimlerin yapıldığı yerlerin jenerikte ayrıntılarıyla belirtilmesini istemiş, bazı sahnelerde mekânın her şeyden ve herkesten daha önemli bir rol oynadığını söylemişti.

Örneğin 1896 tarihli bir romandan uyarlanan *Suçlu* (Le coupable, 1917) aslında mahkeme salonunda geçen bir filmken, geriye dönüşlere dayanan güçlü dramaturjisi ile izleyiciyi Paris'te sokak sokak gezdirerek bu büyük şehirde farklı kişilerin aynı mekânları nasıl deneyimlediğini gözlemler. Gerçekten de Paris, içinde birbirine aykırı gerçeklikleri barındıran bir vahşi şehirdir.

Bu filmde savcı rolündeki Romuald Joubé (1876-1949), 1910'dan itibaren Antoine'ın tiyatro oyunlarında yer almış; daha sonra da Antoine'ın dört filminde oynamış, 1910 ve 20'lerin Fransız sinemasına damga vuran isimlerden biri.

Başrolünde yine emektar tiyatro oyuncusu Armand Bour'un (1868-1945) oynadığı *Toprak* (La terre, 1921) ise Émile Zola'nın 1887'de yayımlanan eserinin olabildiğince sadık bir uyarlamasıdır. Zola hayranı Antoine, kırsal hayatın şiddetli ve acımasız doğasını gerçekçi tarzda anlatan bu eseri 1902'de de tiyatroya uyarlamıştı.

Kırlangıç ve Baştankara (L'Hirondelle et la Mésange) filmi ise çekimleri 1920'de tamamlanmasına rağmen 1924'teki bir iki gösterim dışında on yıllarca rafta kaldı. Ta ki 1980'lerin ortasında arşivlerde bulunana dek... Filmi ilk defa gören izleyiciler, filmin içerdiği, Antwerp'te çekilmiş, günümüzde artık kaybolup gitmiş gelenekleri belgeleyen dakikalar süren sokak görüntüleri karşısında hayrete düştüler. Antoine belki biraz da tesadüfen tanık olduğu bu kutlamaları ayrıntılarıyla filme çekmiş, hatta Paris'e geri döndüğünde bu görüntülerin Pathé tarafından sinemalarda gösterilen haber bültenlerinde kullanılmasını önermişti.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransız sinemasının girdiği krizden de payını alan Antoine 1922'den sonra film çekmemesine rağmen sinemaya ilgisini eleştirmen olarak 1930'ların sonuna kadar sürdürdü. Hayattan bir kesit vermeye çalıştığı filmleri ne 1920'lerde egemen olan ticari sinemaya, ne de sanat çevrelerinde giderek yaygınlaşan avangart sinemaya uygun düştüğünden olsa gerek, yaratıldıkları dönemde fazla ilgi uyandırmadılar. Ancak on yıllar sonra ortaya çıkan yeni gerçekçilik gibi akımlar Antoine'ın sinemasını yeniden güncel hâle getirdi.

Elif Rongen-Kaynakçı

Kırlangıç ve Baştankara (*L'hirondelle et la mésange*)

Gösterim Tarihleri: 01.02.2024 Perşembe 20.00 / 14.03.2024 Perşembe 20.00

Yönetmen: André Antoine

Senaryo: Henri Colpi, Gustave Grillet

Oyuncular: Maguy Deliac, Pierre Alcover, Louis Ravet, Jane Maylianes, Georges Denola
Fransa / 1920 / Sessiz / 78 dk. / Siyah Beyaz / Fransızca Arayazılı / Türkçe Altyazılı / Canlı Müzikli

Pieter van Groot, eşi Griet ve eşinin kız kardeşi Marthe ile birlikte yaşamakta, kendine ait iki mavna ile yük taşımacılığı yapmakta, zaman zaman küçük kaçakçılık işleriyle de yolunu bulmaktadır. Sakin sulara yol alan mavnalarında yaşayan çekirdek aile ancak ihtiyaçlarını temin etmek için karaya çıkar. Antwerp'ten Fransa'ya giderken karaya çıktıkları bir gün van Groot teknede kendine yardım etmesi için genç Michel'i işe alır. Ne var ki Michel, van Groot'un çevirdiği küçük işlerin farkındadır ve mavnanın yükte hafif pahada ağır kargosunun peşindedir. Bu sırada Marthe ile yakınlaşmaktan da geri kalmaz.

1920'de çekilen film 1924'te sadece bir kez gösterildikten sonra sırıra kadem basmış ve ancak 1982'de Fransız Sinemateki'nde gün yüzüne çıkmıştır. André Antoine çektiği görüntüleri şirket yetkililerine gösterdiğinde yaşadıklarını şöyle anlatır: "Bana 'Ama bu bir film değil ki!' dediler. Ben de onlara 'Evet efendim, bu bir film değil ama isterseniz Amsterdam'da bir elmas kesme sahnesi ve bir Londra barında

polis baskını ekleyebiliriz'. Ve böylece film gösterime hiç girmedi."

Gerçekçilikten, doğallıktan yana anlayışı ile tiyatrodan çıkıp açan Antoine'ın sinemaya aynı minvalde belgeselci yaklaşımı yazık ki Pathé'nin ekonomik kaygılarına takılır. Bugün; sıradan, emekçi insanları, kır ve kent hayatından gündelik hayat manzaralarını sakın akan bir suyun ritmiyle ve olağanüstü şiirsel çerçeveler içinde anlatan Antoine'ın filmlerini görebildiğimiz için şanslıyız.

🎵 Filme gitarda **Volkan Polat** ve trompette **Barış Doğukan Yazıcı** eşlik edecekler.

Volkan Polat: Gitar kariyerine 1997'de İstanbul Pera Güzel Sanatlar Akademisi'nde klasik gitar eğitimi ile başlayan Volkan Polat, İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Müzik Teorisi Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıllarda Kâmil Özler, Neşet Ruacan ve Amerikalı caz gitarist Donovan Mixon ile caz gitar ve doğaçlama üzerine çalışma fırsatı buldu. 2012'de düzenlenen "Nardis Jazz Club Genç Caz Gitarist" yarışmasında birinciliğe layık görüldü. Modern Caz türünde, tamamı orijinal beste ve düzenlemelerinden oluşan; kontrbasta Ozan Musluoğlu, davulda Ferit Odman, baş gitarda Alper Yılmaz, tenor saksofonda Engin Receptoğulları ve trompette Barış Doğukan Yazıcı'nın yer aldığı "Induend" isimli ilk albümünü 2023 Ekim ayında dinleyici ile buluşturdu.

Barış Doğukan Yazıcı: 1997'de İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarını birincilikle kazanan Barış Doğukan Yazıcı, solist kariyerine erken yaşta başlayarak birçok önemli sahnede resitaller verdi. 2006'da Berlin filarmoninin konser salonu olan Berlin Konzerthause'da geleceğin parlak müzisyenlerine kapı açan "Young Euro Classic" festivaliyle çok başarılı bir performans sergileyerek ülkesini temsil etti. 2012'de NewYork'lu grup "La Excelencia" ile Avrupa turnesi yaparak önde gelen caz ve latin festivallerinde sahne alan Yazıcı, Christian McBride, Kurt Elling, Paquito D'Rivera, Keyon Harold, Omar Hakim, John Patitucci, Dee Dee Bridgewater, Robby Ameen, Roy Hargrove ve Joshua Redman gibi dünyaca ünlü caz müzisyenleri ile aynı sahneyi paylaştı. 2019'da Amerika'nın caz ikonlarından trompet sanatçısı Albert Natale adına düzenlenen yarışmada birinci olarak Berklee College of Music "Al Natale Scholarship" ödülünü kazandı. Aynı sene düzenlenen Brass Showcase yarışmasında da birincilik ödülünün sahibi oldu. Üstün başarılarından dolayı iki defa Dean's List'e seçildi. Boston ve New York'ta çeşitli gruplar ile turneler yaptı. Hugh Jackman'ın müzikali "An evening with Hugh Jackman", The Original Rat Pack ve La La Land in Concert projelerinde solo trompet olarak yer aldı.

Suçlu (*Le Coupable*)**Gösterim Tarihleri:** 15.02.2024 Perşembe 20.00 / 28.03.2024 Perşembe 20.00**Yönetmen:** André Antoine**Senaryo:** François Coppée**Oyuncular:** Romuald Joubé, Sylvie, Jacques Grétilat

Fransa / 1917 / Sessiz / 91 dk. / Siyah Beyaz / Fransızca Arayazılı / Türkçe Altyazılı / Canlı Müzikli

Yirmili yaşlarının başındaki Chrétien Forgeat cinayetle yargılanmaktadır. Ancak beklenmedik bir şekilde, kürsüye çıkan savcı suçun kendisine ait olduğunu söyler. İyi bir aileden gelen muteber savcı Chrétien Lescuyer Paris'te hukuk okuduğu sırada Perrinette adında genç bir kadınla ilişki yaşamış, eğitimini tamamladığında babasının çağrısıyla Paris'ten ayrılıp onun istediği biriyle evlenmiştir. Geride bıraktığı sevgilisi hamiledir fakat genç kadın bütün sorumluluğu üstlenerek, sevgilisinin adını verdiği oğlunu tek başına büyütme koyulur. Oğlunun bir babası olsun diye yaptığı evlilik umduğu gibi yürümez, evlendiği adam oğluna kötü davranmaktadır. Perrinette çok geçmeden veremden ölür ve üvey babasının zulmüne dayanamayan küçük Chrétien evden kaçar. Cezaevinden hallice bir ıslahevinde yıllarını geçirirken babası Lescuyer mesleğinde ilerlemiş, eşini kaybetmiştir. Cinayet vakası, baba oğulu ilk defa bir araya getirecektir.

Geriye dönüşlerle ilerleyen film teknik açıdan, dönemine göre oldukça modern. Dinamik kamera

hareketleri, yüzlere yakın planların karakterlerin insani niteliklerini vurgulamak amacıyla kullanılması, en önemlisi de gerçek dışı mekân çekimleri filmi çağdaşlarından ayıran özellikler. Sokaklarda akan gündelik hayata tanık olmakla kalmıyor, Seine Nehri üzerinde süzülen tekneye binip, karakterlerin arka planında geçip giden kıyıları seyrediyoruz.

Toplumsal gerçekçi bir melodram olan filmdeki ıslahevi görüntüleri çekildiği dönemde sansüre takılıp kesilmiş ve ancak seksenli yıllarda filme yeniden eklenmiş. Öte yandan filmin en somut eleştirisi en sonda dile getirilir: Çocuktan yalnızca anne değil, baba da sorumludur. Yüz yıl sonra hâlâ gerekli ve geçerli bir hatırlatma.

🎵 Filme trompette **Can Ömer Uygan**, klavyede **Samad Kamalı** ve perküsyonda **Hakan Kaya** eşlik edecekler.

Samad Kamalı: 20'lerinde müziğe başladı, kendini mutlu hissettiği yerlerde müzisyenlik yapmaya ve eğitim vermeye devam ediyor.

Hakan Kaya: İlk ritim ve perküsyon eğitimini küçük yaşta Şenol Cümbüşlü'den aldı. 16 yaşında Varanasi Hindistan'da Hint ritimleri üzerine Ran Kumar Mishra'dan Tabla eğitimi aldı. Aynur Doğan, Cem Yıldız, Orient Expressions, İnsanlar, Native Project, Kam Band, Edis ve Nev ile çalışmalarına devam etti.

United Colors of Benetton'ın FABRICA sanat okulu tarafından "Credo" projesi için Türkiye temsilcisi olarak 2005-2006 arasında İtalya'ya davet edildi. Şef Andrea Molino yönetiminde Treviso'da hayata geçen, farklı disiplinlerin bir araya geldiği Credo projesinde David Moss dahil pek çok başarılı sanatçı ile çalıştı. Bu proje kapsamında Türkiye ayağında Aya İrini'de sahne aldılar.

Öz kültürünün bir parçası olan doğu ritimlerini kendisine rehber alan Hakan Kaya, bir multi-perküsyonist olarak, uzun yıllardır farklı kültürleri sentezlediği müziğini gerek İstanbul'da gerek Avrupa'da verdiği workshoplarla ve dünyanın farklı coğrafyalarında verdiği konserlerinde tanıtmaya ve icra etmeye devam etmektedir. Uzun senelerdir dünyanın farklı ülkelerinden gelen öğrencilerine İstanbul Galata'daki Ritim Atölyesinde eğitim vermektedir.

Can Ömer Uygan: 1982 yılında İzmir'de doğdu. Çocukluğunda devlet opera korosuna katıldıktan sonra Anadolu Üniversitesi Devlet

Konservatuvarı'na katılarak Erden Bilgen'den trompet eğitimi aldı. Buna ek olarak; İmer Demirer, Gerassimos İoannidis, Marvin Stam, Bill Mays, Rich İllman, Vincent Dimartino, Matthias Kamps, John Hangstrom, Rex Richardson ve Graham Nicholson'dan ileri düzey dersler aldı.

2000 yılında arkadaşlarıyla birlikte Gevende grubunu kurdu. 2006'da grupla birlikte İstanbul'a taşınmaya karar verdi ve Çatıda Gevende projesi kapsamında İran, Pakistan, Hindistan ve Nepal'de turneye çıktı. Türkiye'nin yanı sıra dünya çapında birçok festival ve konser salonunda sahne aldılar. Ömer, 2007 yılında Gevende ile yollarını ayırdı. 2010'da meslektaşlarıyla birlikte yeni grubu KAM'ı kurdu.

Ömer kariyeri boyunca; Tobias Klein, Yahya Dai, Mark Alban Lotz, Yasemin Mori, Şenol Küçükıldırım "Yollar", Şevket Akıncı, İzzet Kızıl, Jürg Solothurnmann, Korhan Futacı, Tom Freyer, Tamam Temiz, Mircan Kaia, Natalia Mann, Şirin Soysal, Jean-Pierre Smadj, Benjamin Skeeper, Replikas, Ayyuka, Pinhani, Candaş Şişman (Görseller), Senem Diyici "Mavi Yol Quartet", Alain Blesing, Enzo İkah, Yolda, Emin Fındıkoğlu "Eşsiz Kornalar", Anadolu Brass Quartet, Mark O'Leary gibi birçok müzisyenle işbirliği yaptı. Bu sayede deneysel, saykodelik folk, serbest caz, pop, tarihi türk müziği ve klasik müzik projelerinde yer aldı.

Toprak (*La terre*)

Gösterim Tarihleri: 29.02.2024 Perşembe 20.00 / 04.04.2024 Perşembe 20.00

Yönetmen: André Antoine

Senaryo: André Antoine, Émile Zola

Oyuncular: Armand Bour, René Alexandre, Germaine Rouer, Jean Hervé, Émile Mylo, Berthe Bovy, Jeanne Grumbach

Fransa / 1921 / Sessiz / 97 dk. / Siyah Beyaz / Fransızca Arayazılı / Türkçe Altyazılı / Canlı Müzikli

İş arayan Jean, bir köy yolunda kendi hâlinde yürüdüğü sırada inek güden Françoise ile karşılaşır ve az sonra genç kadın ineği zapt edemediğinde imdadına yetişir. Bir çiftlikte iş bulan Jean çok geçmeden kendini Françoise'in ailesinde patlak verecek çatışmaların ortasında bulacaktır. Fouan Amca, çok sevdiği toprağını artık işleyemeyecek denli yaşlandığına kanaat getirir ve ömrünün geri kalanında biraz rahat etmek umuduyla toprağını iki oğlu ile kızı arasında bölüştürmeye karar verir. Ne de olsa karısı ile evinde kalmayı sürdürecektir, dahası hem devletten hem de çocuklarından her ay ödeme alacaktır... Oysa toprak bölümünden kendine pay düşmediği için öfkelenen yaşlı kız kardeşi, su yüzüne çıkacak aile cehenneminin habercisidir.

Filmin uyarlandığı 1887 tarihli Émile Zola romanı esasen Shakespeare'in Kral Lear hikâyesinin Fransa kırsalına bir uyarlaması sayılabilir. Elbette Shakespeare'in kraliyet bağlamında öne çıkardığı değerler kırsala uyarlanırken ister istemez şekil değiştirir ve para ön plana

çıkır. Zola'nın romanda vurguladığı "toprak ana" kavramı ve yaşam döngüsüne yapılan vurgu ise filmin sonunda görünür hâle gelir. Dahası kaynak roman, Fouan Baba'nın fiziksel olarak güçten düşmesini toplumdaki otoritesini ve önemini kaybetmesine bağlamaktadır.

Fouan'ı canlandıran Armand Bour'un performansının yanı sıra görüntü yönetmenleri René Gaveau ve René Guichard seyirciye tam anlamıyla görsel bir şölen sunuyorlar.

🎵 Filme piyanoda **Ayşe Tütüncü**, davul ve perküsyonda **Mert Can Bilgin** eşlik edecekler.

Ayşe Tütüncü: Klasik batı müziği, caz ve bu topraklardan farklı müzikal gelenekleri kendine özgü bir üslupla buluşturan piyanist-besteci Ayşe Tütüncü, albümleri (Çeşitlemeler, Panayır, Yedi Yer Yedi Gök ve Mozaik grubuyla Külliyyat), atölyeleri (Ritim Oyunları), belgesel film müziği (Oğlunuz Erdal) ve 2017-Afife Jale ödülünü aldığı tiyatro müziği (Kıran Resimleri) ve yaptığı sessiz film müziklerinin (İstanbul Sessiz Sinema Günleri, Beykoz Kundura) yanı sıra, oluşturduğu Anma Orkestrası için 24 Nisan ve Dersim'38 anısına çaldıkları parçaları düzenledi. Müzik ve başka şeyler arasında bağ kuran yazıları ise Virgül, ONS-Yaşama Kültürü, K24 gibi mecralarda yayınlandı.

Mert Can Bilgin: İTÜ Makina Fakültesi yıllarında başladığı müzik çalışmalarına, döneminin önde gelen besteci ve şarkı yazarlarıyla hem sahnede hem de stüdyo müzisyeni olarak kayıtlarda icracılığa devam etmektedir. İTÜ MİAM'da hem stüdyo mühendisliği hem de perküsyon üzerine yüksek lisans çalışmaları yaparken, rock müzikten caz ve etnik müziğe birçok tarzda müzikal projelerle dünya çapında festivallerde yer aldı.

**YENİDEN:
SİNEMATEK
RESTORASYON**

Hakkâri'de Bir Mevsim

Gösterim Tarihleri: 18.02.2024 Pazar 14.00 / 25.02.2024 Pazar 14.00

Yönetmen: Erden Kıral

Senaryo: Ferit Edgü (roman), Onat Kutlar

Oyuncular: Genco Erkal, Erkan Yücel, Şerif Sezer, Rana Cabbar, Erol Demiröz, Macit Koper, Zeynep Irgat, Berrin Koper

Türkiye, Batı Almanya / 1983 / Türkçe / 110 dk. / Renkli / İngilizce Altyazılı

Ferit Edgü'nün 1964'te er-öğretmen olarak görev aldığı Hakkâri'nin Pirkanis köyündeki deneyimini düşsel bir kurguyla anlattığı 1977 basımı romanı O, Onat Kutlar tarafından romanın ruhuna uygun biçimde senaryolaştırılıp 1982'de Erden Kıral tarafından beyazperdeye uyarlanmış fakat doğunun yoksulluğunu, devletin zafiyetini gösterdiği gerekçesiyle uzun yıllar yasaklı kalmıştır. Türkiye'de ancak 1987'de gösterime girebilen film 1983'te Berlin Uluslararası Film Festivali'nde dört ödül kazanır. Müziği Timur Selçuk'a ait filmin şiirsel görüntüleri Kenan Ormanlar'a aittir.

Film, kendine ve çevresine yabancılaşmış kentli bir aydınının hem mecburen hem isteyerek sürgün geldiği; yolu, elektriği olmayan köyde kendi dünyasına tamamen yabancı bir toplum ve kültürle, yokluk ve yoksullukla karşılaşmasını, bu sarsıcı karşılaşmanın kendi kimlik arayışına, varoluş meselesine yansımalarını anlatır. "Kendini ararken başkalarını bulur".

"O", isimsiz öğretmen, bu ücra Kürt köyündeki yaşantının tanığı olur:

çetin doğa şartları, önlenebilecek hastalıklardan kaynaklı ölümler, kumalık, kaçakçılık, devletin kendi kaderine terk ettiği insanların kaderciliği... Köyün muktederi muhtar, güzel eşi Zazi, Zazi'nin yersiz yurtsuz kardeşi Halit, Ramazan ve diğerleri üzerinden, aynı ülke içinde başka bir ülke coğrafyası kadar uzak yerlerin geri bırakılmışlık sorunuyla yüzleşir seyirci. O, taşrayı merkezine bakış açısıyla görür fakat devletin ona biçtiği temsil rolü ile sınırlı kalmaz, içinde hâlâ umut taşıdığından olanakları zorlar.

**Sinematek/Sinema Evi tarafından, Kurukahveci Mehmet Efendi'nin katkılarıyla restore edilmiştir.*

TAKVİM

30.01.2024 / Salı	20:00	Hiçbir Yere Ait Değilim: Chantal Akerman'ın Sineması (I Don't Belong Anywhere: The Cinema of Chantal Akerman)	67'
31.01.2024 / Çarşamba	20:00	Kadınlar Kenti (La città delle donne)	139'
01.02.2024 / Perşembe	20:00	Kırlangıç ve Baştankara (L'hirondelle et la mésange)	78'
02.02.2024 / Cuma	20:00	Anna'nın Buluşmaları (Les rendez-vous d'Anna)	127'
03.02.2024 / Cumartesi	14:00	Jeanne Dielman, 23, quai du Commerce, 1080, Bruxelles	200'
	18:30	Tembel Kadın (La Paresse) + Pina bir gün dedi ki... (Un jour Pina a demandé...)	14' + 57'
04.02.2024 / Pazar	14:00	Saat Kaç? (Che ora è?)	97'
	18:30	Arıcı (O melissokomos)	122'
06.02.2024 / Salı	20:00	Ben Sen O (Je tu il elle)	90'
07.02.2024 / Çarşamba	20:00	Özel Bir Gün (Una Giornata Particolare)	107'
08.02.2024 / Perşembe	20:00	Doğudan (D'est)	110'
09.02.2024 / Cuma	20:00	Büyük Tıknma (La Grande Bouffe)	125'
10.02.2024 / Cumartesi	14:00	Evden Haberler (News From Home)	90'
	18:30	Tüm Bir Gece (Toute une nuit)	90'
11.02.2024 / Pazar	14:00	8½	139'
	18:30	Golden Eighties	96'
13.02.2024 / Salı	20:00	Patlat Şehrimi (Saute ma Ville) + Oda (La Chambre) + Otel Monterey (Hôtel Monterey)	13' + 11' + 63'
14.02.2024 / Çarşamba	20:00	İtalyan Usulü Evlilik (Matrimonio all'italiana)	102'
15.02.2024 / Perşembe	20:00	Suçlu (Le Coupable)	91'
16.02.2024 / Cuma	20:00	Oralarda (Là-bas)	78'
17.02.2024 / Cumartesi	14:00	Kadınlar Kenti (La città delle donne)	139'
	18:30	Allonsanfàn	112'
18.02.2024 / Pazar	14:00	Hakkâri'de Bir Mevsim	110'
	18:30	Doğudan (D'est)	110'

20.02.2024 / Salı	20:00	Golden Eighties	96'
21.02.2024 / Çarşamba	20:00	Anna'nın Buluşmaları (Les rendez-vous d'Anna)	127'
22.02.2024 / Perşembe	20:00	8½	139'
23.02.2024 / Cuma	20:00	Evden Haberler (News From Home)	90'
24.02.2024 / Cumartesi	14:00	Oralarda (Là-bas)	78'
	18:30	No Home Movie	115'
25.02.2024 / Pazar	14:00	Hakkâri'de Bir Mevsim	110'
	18:30	Büyük Tıknma (La Grande Bouffe)	125'
27.02.2024 / Salı	20:00	Doğudan (D'est)	110'
28.02.2024 / Çarşamba	20:00	Akasya Oteli (Hotel des Acacias) + 15 Ağustos (Le 15/8)	42' + 42'
29.02.2024 / Perşembe	20:00	Toprak (La terre)	114'
01.03.2024 / Cuma	20:00	Özel Bir Gün (Una Giornata Particolare)	106'
02.03.2024 / Cumartesi	14:00	Jeanne Dielman, 23, quai du Commerce, 1080, Bruxelles	200'
	18:30	Tembel Kadın (La Paresse) + Pina bir gün dedi ki... (Un jour Pina a demandé...)	14' + 57'
03.03.2024 / Pazar	14:00	FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması	
	18:30	Patlat Şehrimi (Saute ma Ville) + Oda (La Chambre) + Otel Monterey (Hotel Monterey)	13' + 11' + 63'
05.03.2024 / Salı	20:00	Budala Almayar (La folie Almayar)	127'
06.03.2024 / Çarşamba	20:00	Allonsanfàn	112'
07.03.2024 / Perşembe	20:00	Saat Kaç? (Che ora è?)	97'
08.03.2024 / Cuma	20:00	Evden Haberler (News From Home)	90'
09.03.2024 / Cumartesi	14:00	Tüm Bir Gece (Toute une nuit)	90'
	18:30	Ben Sen O (Je tu il elle)	90'
10.03.2024 / Pazar	14:00	FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması	
	18:30	İtalyan Usulü Evlilik (Matrimonio all'italiana)	102'

12.03.2024 / Salı	20:00	Golden Eighties	96'
13.03.2024 / Çarşamba	20:00	Arıcı (O melissokomos)	122'
14.03.2024 / Perşembe	20:00	Kırılma ve Baştankara (L'hirondelle et la mésange)	78'
15.03.2024 / Cuma	20:00	Tembel Kadın (La Paresse) + Pina bir gün dedi ki... (Un jour Pina a demandé...)	14' + 57'
16.03.2024 / Cumartesi	14:00	8½	139'
	18:30	Allonsanfán	112'
17.03.2024 / Pazar	14:00	FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması	
	18:30	Akasya Oteli (Hotel des Acacias) + 15 Ağustos (Le 15/8)	42' + 42'

19.03.2024 / Salı	20:00	Patlat Şehrimi (Saute ma Ville) + Oda (La Chambre) + Otel Monterey (Hôtel Monterey)	13' + 11' + 63'
20.03.2024 / Çarşamba	20:00	Budala Almayır (La folie Almayır)	127'
21.03.2024 / Perşembe	20:00	Kadınlar Kenti (La città delle donne)	139'
22.03.2024 / Cuma	20:00	İtalyan Usulü Evlilik (Matrimonio all'italiana)	102'
23.03.2024 / Cumartesi	14:00	Hiçbir Yere Ait Değilim: Chantal Akerman'ın Sineması (I Don't Belong Anywhere: The Cinema of Chantal Akerman)	67'
	18:30	No Home Movie	115'
24.03.2024 / Pazar	14:00	FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması	
	18:30	Özel Bir Gün (Una Giornata Particolare)	106'

26.03.2024 / Salı	20:00	Oralarda (Là-bas)	78'
27.03.2024 / Çarşamba	20:00	Büyük Tıkınma (La Grande Bouffe)	125'
28.03.2024 / Perşembe	20:00	Suçlu (Le Coupable)	91'
29.03.2024 / Cuma	20:00	Tüm Bir Gece (Toute une nuit)	90'
30.03.2024 / Cumartesi	14:00	Anna'nın Buluşmaları (Les rendez-vous d'Anna)	127'
	18:30	Ben Sen O (Je tu il elle)	90'
31.03.2024 / Pazar	14:00	FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması	
	18:30	Arıcı (O melissokomos)	122'

02.04.2024 / Salı	20:00	Budala Almayır (La folie Almayır)	127'
03.04.2024 / Çarşamba	20:00	Akasya Oteli (Hotel des Acacias) + 15 Ağustos (Le 15/8)	42' + 42'
04.04.2024 / Perşembe	20:00	Toprak (La terre)	114'
05.04.2024 / Cuma	20:00	Saat Kaç? (Che ora è?)	97'
06.04.2024 / Cumartesi	14:00	Jeanne Dielman, 23. quai du Commerce, 1080, Bruxelles	200'
	18:30	Hiçbir Yere Ait Değilim: Chantal Akerman'ın Sineması (I Don't Belong Anywhere: The Cinema of Chantal Akerman)	67'
07.04.2024 / Pazar	14:00	FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması	
	18:30	No Home Movie	115'

- Chantal Akerman Retrospektifi
- Marcello Mastroianni 100 Yaşında!
- Sessiz Perşembe: André Antoine
- FilmKoop ile Bağımsız Türkiye Sineması
- Yeniden: Sinematek Restorasyon

CHANTAL AKERMAN RETROSPEKTİFİ

1. Hiçbir Yere Ait Değilim: Chantal Akerman'ın Sineması (<i>I Don't Belong Anywhere: The Cinema of Chantal Akerman</i>)	10
2. Anna'nın Buluşmaları (<i>Les rendez-vous d'Anna</i>)	12
3. Jeanne Dielman, 23, quai du Commerce, 1080, Bruxelles	14
4. Tembel Kadın (<i>La Paresse</i>)	16
5. Pina bir gün dedi ki... (<i>Un jour Pina a demandé...</i>)	18
6. Ben Sen O (<i>Je tu il elle</i>)	20
7. Doğudan (<i>D'est</i>)	22
8. Evden Haberler (<i>News From Home</i>)	24
9. Tüm Bir Gece (<i>Toute une nuit</i>)	26
10. Golden Eighties	28
11. Patlat Şehrimi (<i>Saute ma Ville</i>)	30
12. Oda (<i>La Chambre</i>)	32
13. Otel Monterey (<i>Hôtel Monterey</i>)	34
14. Oralarda (<i>Là-bas</i>)	36
15. No Home Movie	38
16. Akasya Otelini (<i>Hotel des Acacias</i>)	40
17. 15 Ağustos (<i>Le 15/8</i>)	42
18. Budala Almayer (<i>La folie Almayer</i>)	44

MARCELLO MASTROIANNI 100 YAŞINDA!

1. Kadınlar Kenti (<i>La città delle donne</i>)	52
2. Saat Kaç? (<i>Che ora è?</i>)	54
3. Arıcı (<i>O melissokomos</i>)	56
4. Özel Bir Gün (<i>Una Giornata Particolare</i>)	58
5. Büyük Tıkınma (<i>La Grande Bouffé</i>)	60
6. 8½	62
7. İtalyan Usulü Evlilik (<i>Matrimonio all'italiana</i>)	64
8. Allonsanfàn	66

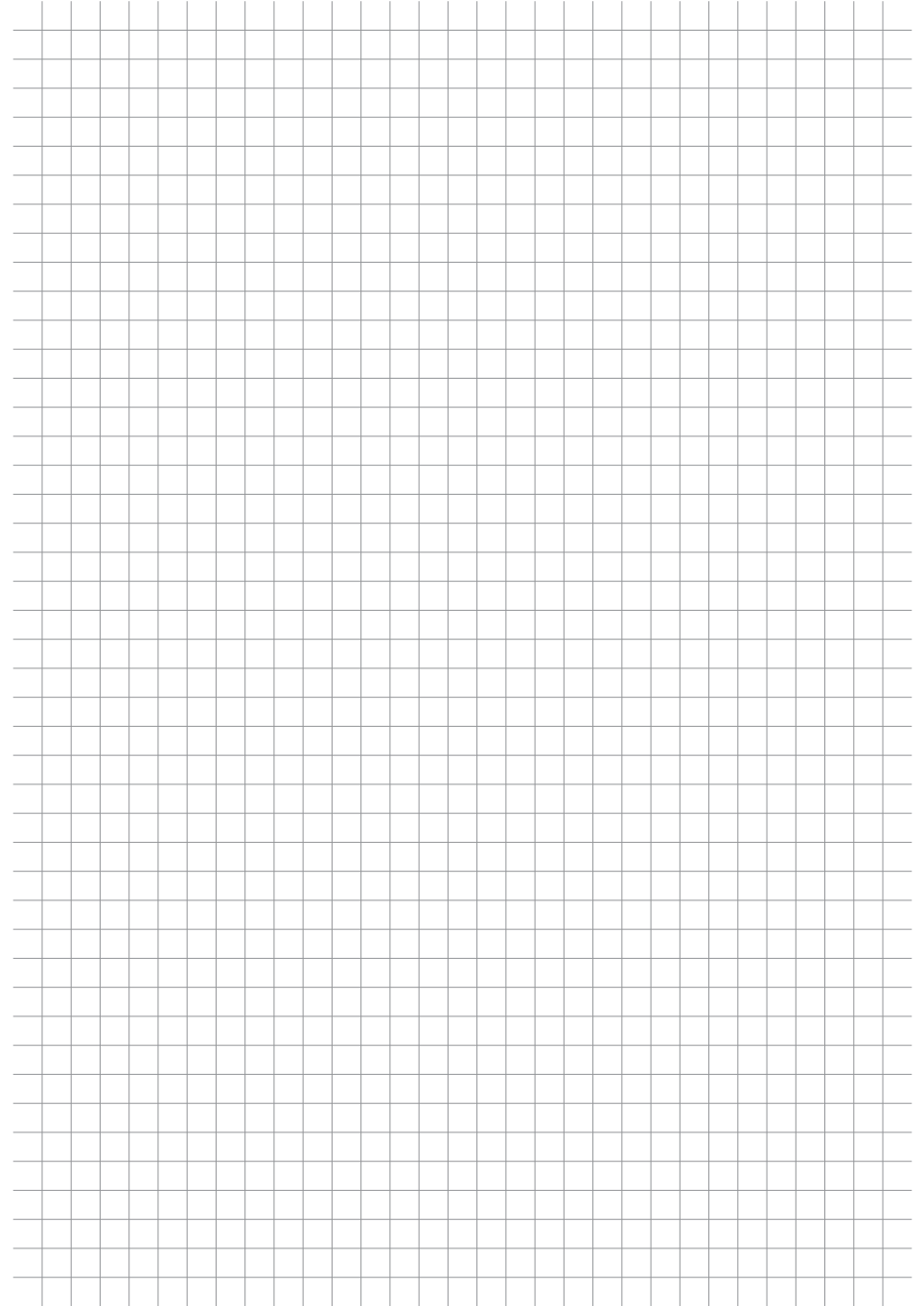
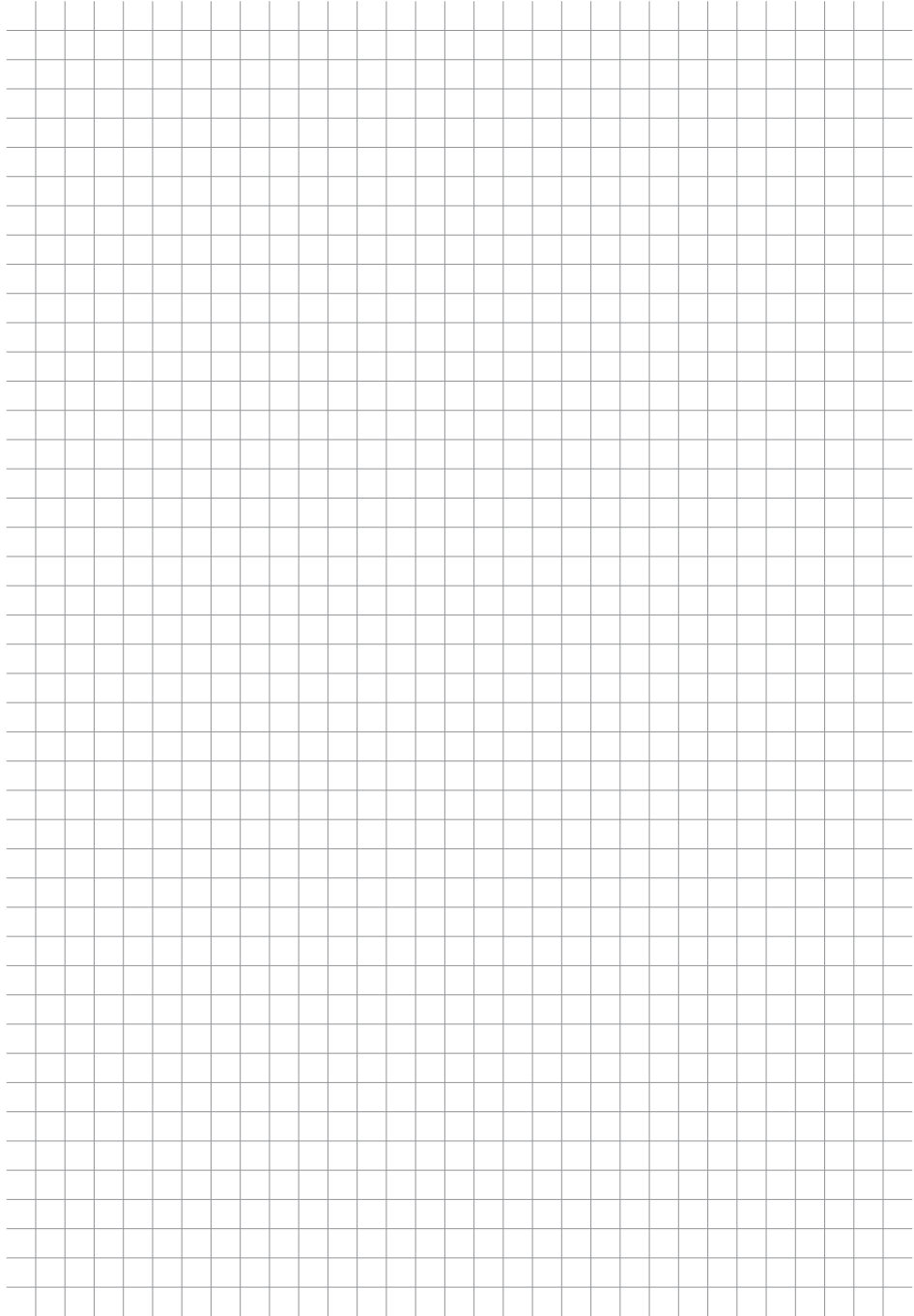
SESSİZ PERŞEMBE: ANDRÉ ANTOINE

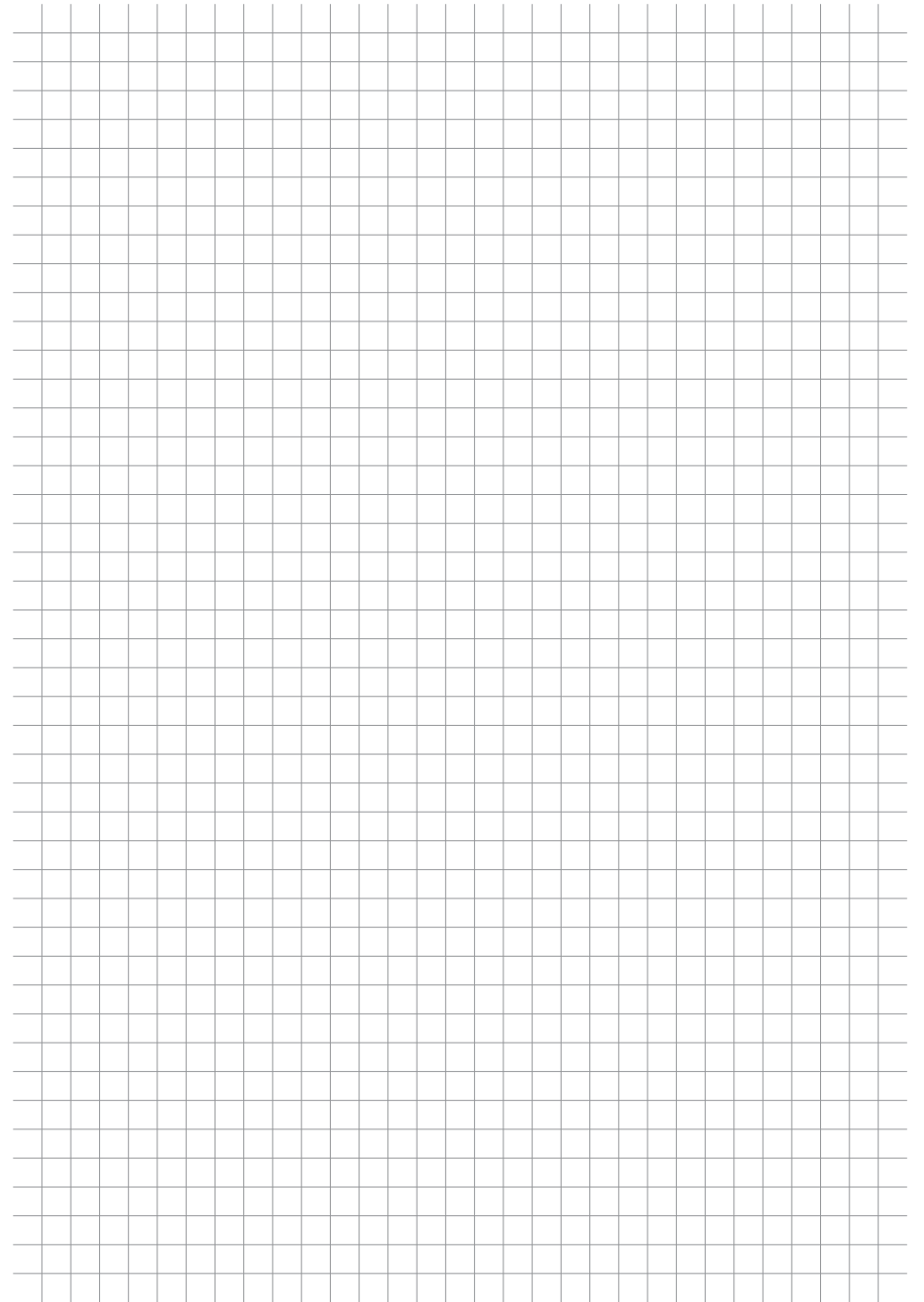
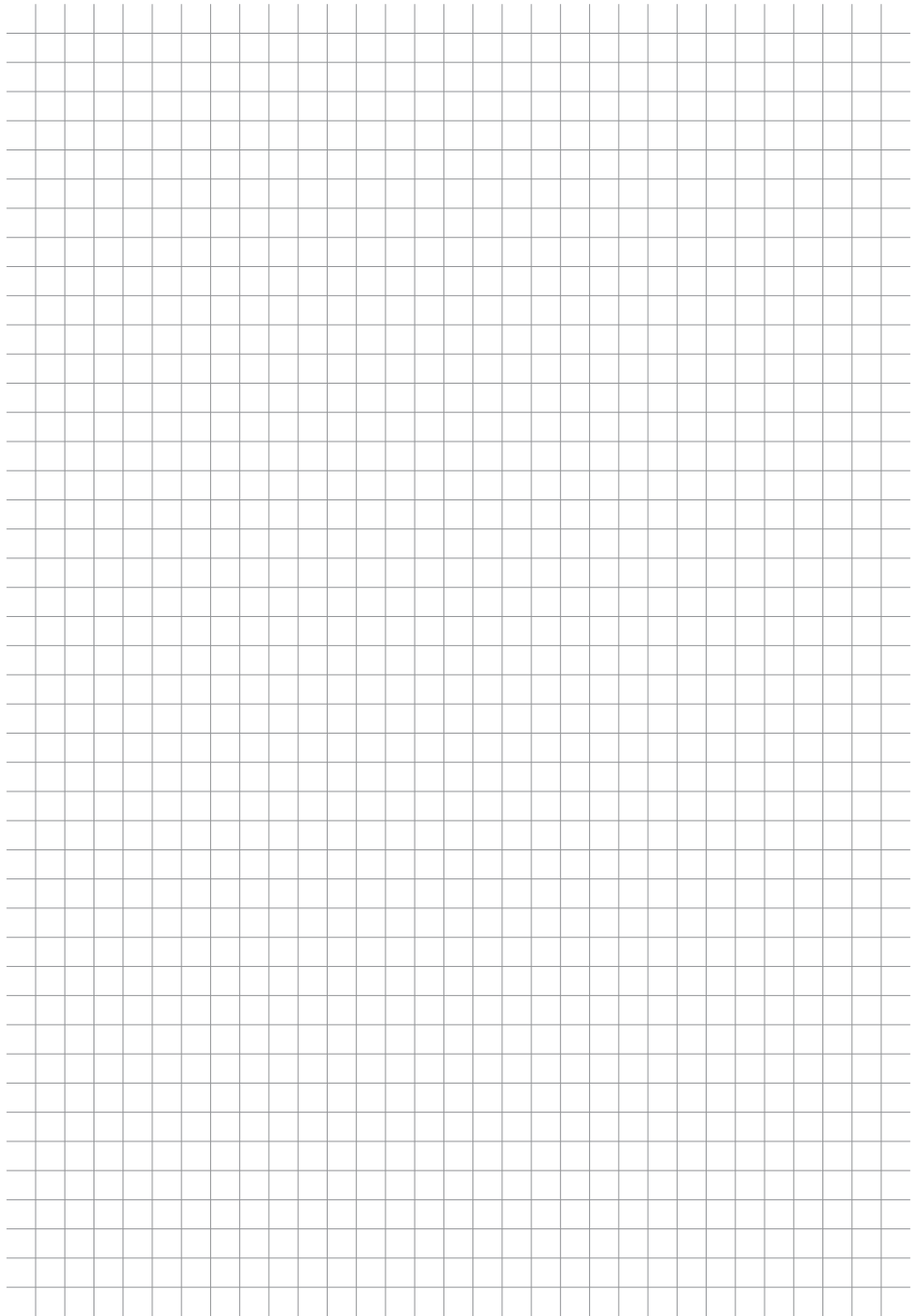
1. Kırlangıç ve Baştankara (<i>L'hirondelle et la mésange</i>)	72
2. Suçlu (<i>Le coupable</i>)	76
3. Toprak (<i>La terre</i>)	80

YENİDEN: SİNEMATEK RESTORASYON

1. Hakkâri'de Bir Mevsim	86
--------------------------	----

- Sinematek/Sinema Evi biletleri **mobilet.com** internet adresinden ve Mobilet uygulamasından satın alınabilir.
- Sinematek/Sinema Evi'nin gişesi yoktur.
- **Çalışma gün ve saatleri:**
Hafta içi 10.00-20.00
Hafta sonu 12.00-18.30
- Sinematek/Sinema Evi programındaki filmlerin bilet ücreti: Tam 60 TL ve 70 TL'dir. Öğrenciler, 65 yaş üstü vatandaşlar, gazi ve engelliler; pasaport/kimlik göstererek, gösterimleri %50 indirimli izleyebilirler.
- Etkinliğin iptal edilmesi haricinde, satılan biletler, satış işlemi sonrasında hiçbir şekilde iptal edilmez ve ücret iadesi yapılmaz.
- **İşbirlikleri kapsamında ortak gerçekleştirilen etkinliklerin farklı kanallardan satışa sunulan bilet ücretlerinden Kadıköy Belediyesi Sinematek/Sinema Evi sorumlu değildir.**
- Kapalı alanlarda sigara içilmez.
- Sinema salonuna su haricinde yiyecek ve içecek sokmak yasaktır.
- Film gösterimleri esnasında telefonların sesinin kapatılmasını, cep telefonu kullanılmamasını, fotoğraf çekilmemesini, filmin video kaydının alınmamasını önemle hatırlatırız.
- Yerlerimiz numarasız olduğundan filmlere vaktinde gelmeniz rica olunur. **Film başladıktan sonra salona seyirci alınmaz.**
- Filmlerimizde, programda aksi belirtilmedikçe ara yoktur.
- Filmlerimiz orijinal dilinde, Türkçe altyazı ile gösterilir. Diğer altyazı seçenekleri mevcut ise programda belirtilir.
- Sinematek/Sinema Evi programda değişiklik yapma hakkına sahiptir, program değişikliğiyle ilgili duyurular Sinematek/Sinema Evi sosyal medya hesaplarından yapılır.
- 7163 sayılı Kanun'un 7. maddesi gereğince sınıflandırılmamış filmler +18 kabul edildiğinden film gösterimlerine, programda aksi belirtilmedikçe 18 yaş altı sinemaseverlerimiz katılamaz.
- **Kütüphane çalışma gün ve saatleri:**
Pazartesi ve Perşembe hariç her gün 10.00-18.00.
- Kütüphanede bulunan kitap, film vb. malzemeler ödünç alınamaz, bina dışına çıkartılamaz.

KÜNYE

Yayıncı:

Kadıköy Belediyesi Sinematek / Sinema Evi

Sanat Yönetmeni:

Emin Alper

Genel Koordinatör:

Elif Ergezen

Program Koordinatörü:

Uğur Bayazıt

Tanıtım ve Etkinlikler:

Papatya Tıraşın

Arşiv:

Ayşecan Ay

Danışman:

Senem Erdine

Kütüphane:

Safiye Türker

Sinema Salonu Sorumlusu, Projeksiyonist:

Erkan Sezeroglu

İdari Birim Sorumlusu:

Mehmet Kudret Karagöz

Katalog Görsel Yönetmeni:

Papatya Tıraşın

Editörler:

Ayşecan Ay

Papatya Tıraşın

Katalog Tasarım:

Ulaş Eryavuz

Oğuz Yaşargil

Yazarlar:

Alisa Lebow

Ayşecan Ay

Elif Rongen-Kaynakçı

Fatih Özgüven

Senem Erdine

Teşekkürler:

Alişan Çapan

Bilal Gezen

Faik Güneş

Tuna Güzeltaş

Yeter Köse

Yüksel Bilen

SİNEMATEK
sinemaevi
KADIKÖY BELEDİYESİ

Osmanağa Mahallesi, Hasırcı Sokak, No: 16 Kadıköy / İstanbul
+90 (216) 771 72 98 / sinemateksinemaevi@kadikoy.bel.tr

Instagram Facebook YouTube sinemateksinemaevi / X sinematekadikoy
NEWSLETTER / Substack sinemateksinemaevi.substack.com
www.sinematek.kadikoy.bl.tr

 Mobilet

